Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

...ПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

...ний 1921 оной ...рин 21-hээ гарана | № 264 (13978) | 1972 оной ноябриин 9, четверг | Сэн 2 мүнгэн

...ТЯБРИИН ЗАМААР—КОММУНИЗМЫН ИЛАЛТА ТЭЭШЭ

...уехэ Октябриин социалис революциин 55 жэлэй ойдо зорюулагдажа, ...2 оной ноябриин 6-да Кремльдэхи съезднүүдэй ордон соо болоhон ...рай заседани дээрэ нүхэр К. Т. МАЗУРОВАЙ хэhэн элидхэл

...эзигүүдэй партиин, ...Ленинэй хүтэлбэрил... пролетариат та... жэлэй урда тээ ...социалис революци ...мещик болон капи... ...удай засагые уна... ...элхэй дээрэ эгээ ...үдэлмэришэн, та... гүрэнние бии бол...на.

...хадаа тушаан бо... байгуулалтын ...орон болоо бэшэ ...зуун жэлэй эхиндэ ...измын зүрилдөө... тон олон боложо, ...ехээр хурсадаад, ...ска революциин тү... дайшалхы шэн... ...литическэ арми бү... К. Маркс болон ...сын уридшалан ... хэлэhэнэйнь ...лхэйн революцион... ...нэй түбынь эгээл ...жэhэн байна.

...е болотор түүхэдэ ...н революци боло... Гэбэшье тэдэнэй ...шье ажалша хүнүү... ...териальна болон ...анай баялиг бүтээг... ...ралалта мүлжэлгэ... ...литическэ эрхэгүй ...сүлөөрүүлжэ ша... Имагтал Октяб... ...та научна комму... ...ндэhөөр ажабайда... шууд шэнэдхэн ...хэрэгтэ эхи таби... ...альна хүгжэлтые ... түргэдхэhэн Агуухэ Октябриин ... революциин дүй ...шэнэ общество бай... ...аар бодото байдал... ...н жама ёhонууд ...хүдэлмэришэн ан... ...дэлхэйн ажалша... ...гүй ехэ аша бая... ...лоhон байна. Эгээл ...аа бүхы ороной ...нууд, пролетари... түрүү хүн түрэл... ...бриин hайндэрые ...хамта тэмдэглэлсэ...

... пролетариадай революционно хэрэг ...дэнэ, бэхижэнэ, ...йлана. Октябриин ...түүхын шэнэ үе ...капитализмhаа со... ... орохо үе шата ...йна. Агуухэ Ок... ...нэ удха шанарынь ...унхэ юм. Агуухэ ...социалис револю-

ци марксистско-ленинскэ hургаалай үнэн зүб байhые бодото дээрэнь гэршэлжэ, тэрэнэй илалта болобо. Революци ниитын хүсэнүүдые ажал ябуулгада зоригжуулжа, эдэ хүсэнүүд арадуудай социальна болон национальна сүлөөрэлгын түлөө, социализм болон коммунизмын илан мандахын түлөө эрид шууд тэмсэл хэжэ эхилhэн бэлэй.

Октябриин hүүлээр үнгэрhэн 55 жэлэй туршада дэлхэй танигдахаар бэшэ болотороо хубилаа. Тиин социальна харилсаанда үзэгдэhэн али бүхы түрүү ехэ хубилалтанууд Октябриин революциин нүлөөгүйгөөр болоо гэжэ хэлэхын аргагүй юм. Октябриин эхи табиhан революционно үйлэ хэрэгүүдэй үедэ коммунизмын туг доро дэлхэйн социалис нэгэдэл байгуулhан оронуудай арадууд нэгэдэн жагсаа; колониальна империнүүдэй үлэгдэл дээрэ национальна гүрэнүүд байгуулагдажа, тэдэнэй олониинь демократическа хубилалтануудай замда ороод, социализм тээшэ хүгжэлтэеэ шэглүүлээ.

Мүнөө боложо байгаа Октябриин hайндэр илангаяа онсо удха шанартай юм. Ехэ баярта hайндэрэй — Совет Социалис Республикануудай Союзай 50 жэлэй ойн hайндэрэй урда тээ тэмдэглэгдэжэ байна. Совет арадуудые аха дүү социалис бүлэ дотор нэгэдхэhэн ушар социальна болон национальна харилсаануудые революционно ёhoop шэнэдхэхэ гэhэн Агуухэ Октябриин хэрэгэй үргэлжэлэлынь болоо юм. Хүдэлмэришэн анги, колхозно таряашад, интеллигенци, манай ороной бүхы үндэhэ яhатанай ажалшад КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлэн, СССР-эй 50 жэлэй ойн хүндэлэлдэ бүгэдэ арадай социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлбэ. Олон миллион ажалшад эршэтэ шангаар хүдэлмэрилжэ, Коммунис партияа тойрон нягтаар жагсаад байхадаа, Ленинэй шалгагдамал хараа шугамаар, Октябриин замаар урагшаа дабшаха гэhэн совет хүнүүдэй хэлбэришэгүй шиидэнхэй байhые харуулна.

...МУНИЗМ БАЙГУУЛГА— ...РИИН ХЭРЭГЭЙ ҮРГЭЛЖЭЛЭЛ, ...МЭРИШЭН АНГИИН ...ҮҮДЭЙ БЭЕЛЭЛ МҮН

...арадай засаг тог...олалта, мүлжэлгэ ...сүлөөтэ ажалай ...альна үнэн hай...ай илан манда... ...нэрэдэ үнэхөөрөө ...йгуулалта тогтоо... ...дэр ехэ зорилгын ...бриин революци ...байна. Урдань хэ...жа гараагүй энэ ...д зониие гансал ...н анги хүтэлжэ ...аа. «Энэ анги ха... ...байдалhаа хаха... ...ерээдүй тээшэ ...оригтойгоор зам ... түүхын жама ...агүй тохёолдуу... ...ушэр хүндэ бай... ...ал зоболон болон ...охидолнуудые даа... ...а анги байна»,— ...И. Ленин хэлэhэн ...олнуудай 38 т., ...нюур).

...мые илалтата ... байгуулhан ...ммунис партиин, ...эн ангиин, бүхы ...ай агуухэ түүхэ... ...бьянь мүн. Бүри ...табан жэлнүүдэй ...оноймнай эконо... ...социальна болон ...үрын шэнжэ тү... ...нууд хубилгагдаа ...хын болон соёл ...талаар гээгдэнги ...алгын, энгэй үм... ...аан, элдэб үндэ... ...удай хоорондын ...үргэн ниитэ хүн ...ай ядуу байдал— ...орхигдон hүнэбэ. ...ишэн анги, кол...шад, арадай ин... ...суг хамта ажал... ...лэ ажабайдалай ...эхэдээ, нэгэн ...зорилгонуудтай, ...ябуулгатай боло... ...СССР-эй арадуу-

дай аха дүүгэй ёhоной хани барисаан шэнэ общестын хүгжэлтэдэ түгэс хүсэн болоо hэн. Социалис ажабайдалай гол ёhо гуримууд индустриализациин, коллективизациин болон соёлой хубисхал бэелүүлхэ үедэ тогтонижожо, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай гал дүлэн соо хатуужаад, коммунис байгуулгын үедэ али бүхы талаараа саашадаа хүгжөө.

Совет арад Октябриин туйлалтануудые хамгаалжа шадаад, хүгжэнги социалис общество байгуулаад байхадаа, социализм гээшэ дотороо асари ехэ хүсэнүүдые багтаан байдаг, тиин хүгжэхэ айхабтар ехэ арга боломжо олгохо түүхэтэ үе шатада хүн түрэлтэниие хүргэнэ гэжэ харуулhан байна. Манай орон дотор коммунис байгуулалтын эрхилэгдэжэ байгаа мүнөөнэй бүхы байдал, КПСС-эй XXIV съездын зохёон найруулhан социально-экономическа программые бэелүүлгэ тэдэ арга боломжонуудые бодото дээрэнь хүсэлдүүлhэн хэрэг мүн.

Социалис үйлэдбэриие бушуу түргэнөөр хүгжөөhэнэй, тэрэнэй аша үрыень дээшэлүүлhэнэй, научно-техническэ дэбжэлтэ туйлаhанай, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлhэнэй үндэhөөр экономико саашадань бэхижүүлхэ, арад зоной ажана болон культурна байдалые hайжаруулха гэжэ съездын тодорхойлhон хараа шугам шууд бэелүүлэгдэжэ байна.

В. И. Ленинэй захяа заабариие заншалта ёhoop дагажа, совет хүнүүд революционно hайндэрнүүдэй үедэ олоhон дүй дүршэлөө солжо, «тэрэнээ улам саашадань хүгжөөхын тулада эрхим hайнаар бэлэдхэхын түлөө» оролдоно, шиидхэгдээгүй зорилгонуудтаа гол анхаралаа хандуулна. Тингэжэ партиин хараа бодолнуудые амжалтатайгаар бэелүүлхын тулада «улам ехэ ажалай абьяасаар, ажаллаха шанга зориг хүсэлэлөөр зоригжодог байна» (39 т., 285 нюур., 42 т., 6 нюур).

Совет хүнүүд Агуухэ Октябриин 55 жэлэй ойе, СССР-эй байгуулагдаhаар 50 жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтажа байна.

Промышленна продукци худалдалгын ниитэ хэмжээгээр, мүн эгээн шухала янзын олонхи хэрэгсэлнүүдые бүтээлгээр табан жэлэй түрүүшын жэлэй түсэбтэл адли мүн энэ хоёрдохишье жэлэй арбан hарын түсэб бэелүүлэгдээ. Промышленна продукци худалдаха даалгабари бүхы союзна республиканууд, тэрэшэлэн бүхы шахуу Бүхэсоюзна болон союзно-республиканска промышленна министерствэнүүд дүүргэбэ. 2 мянга хахадhаа үлүү шэнэ янзын хэрэгсэлнүүд бии болгогдожо, олон хэhэгээр бүтээн гаргагдадаг болонхой. Промышленностиин хүдэлмэриин технико экономическа показательнууд hайжаруулагдаа, продукциин өөрын үнэ доошолуулагдаа, олзын талаар түсэб дүүргэгдээ.

Совет индустри хододоо бушуу түргэнөөр хүгжөөгдэнэ. Нёдондо жэлэй энэ үеынхитэй сасуулбал, промышленна үйлэдбэри 6,9 процентээр дээшэлээ. Энэ тоое зүбөөр сэгнэхын тулада манай үйлэдбэриин асари хэмжээе hайнаар бодомжолон хараха хэрэгтэй. Жэшээ болгон дурдабал, юhэдэхи табан жэлэй хоёрдохи жэлэй туршада промышленна продукциин гансал ехэ болохо хэмжээниинь 1940 ондо абтаhан бүхы промышленна продукциин хэмжээнтэй адли шахуу байха юм.

Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд Октябриин hайндэрые шэн габьяата ажалаар угтаба. Энэ жэлдэ сагай уларил айхабтар муу байгаа гэжэ бүгэдэндэ мэдээжэ. Саhа багатай, хүйтэн үбэл боложо, намарай таряанай гурбанайнь нэгэ хуби шахуу hалаа. Харин зундаа Поволжиин үргэн ехэ нютагуудта, оронноймнай урда болон түб нютагуудта hүүлэй зуун жэлэй туршада үзэгдөөгүй ехэ ган болоо. Зүүн нютагуудтамнай ороохо таряан болон бусад ургамалнууд hайнаар ургуулагдабашье, бороо хурын ехэ байhан ушарhаа ургаса хурьялгада ехэ hаад тойбо татагдаhан байна. Энэ хүндэ хүшэр эрхэ байдалда колхознигууд, совхозой хүдэлмэришэд тон эмхи журамтай байжа, ороохо таряанай түлөө үнэхөөрөө шанга байлдаа эрхилжэ, ургасаяа гээлтэгүйгөөр хуряажа абахын түлөө бүхы шадалаараа оролдоhон байна.

Энээнэй ашаар байгша ондо абтаhан таряан урдахи табан жэл соо жэл бүхэндэ дунда зэргээр абтаhан таряанай хэмжээнтэй адли байха юм. Харин хүдөө ажахын продукциин ниитэ хэмжээн урдахи табан жэлэй жэл бүриин хэмжээнhээ ехэ байха юм. Энэмнай арадай ажахын түсэбтэ хараалагдаhанда, орходоо бага байна. Гэбэшье бидэнэр үрэhэнэй, эдеэ хоолой хүсэд хүрэхэ таряатай болоод, мүн мал ажалдаашье нэгэ хэды хэмжээнэй ороохо үгэхэбди. Казахстанай болон Алтайн, Сибириин, Ураалай, Россин Федерациин хэдэн бусад областьнуудай, Украинын, Белоруссиин, Молдавиин, Прибалтикын болон Закавказиин республикануудай таряашадай, тэрэшэлэн промышленностиин болон транспортын хүдэлмэрилэгшэдэй, Совет Армиин сэрэгшэдэй, мүн хуряалгын халуун хаhын үедэ хүдөөгэй ажалшадта туhаламжа үзүүлhэн бүхы хүнүүдэй энэ талаар аша габьяань илангаяа ехэ. Узбегэй, Туркмениин, Таджигай, Азербайджанай, Казахай болон Киргизэй ССР-нүүдэй таряашад хлопогой яhала hайн ургаса ургуулаад, амжалтатай бэлэдхэл хэжэ байна.

Манай хүдөө ажахы ямаршье бэрхэшээлнүүдые дабажа гараха шадалтай гэжэ дүй дүршэл харуулна. Юундэб гэхэдэ, тэрэмнай хүгжэнги социалис обществын бата экономикодо, улам hайжараар олошоржо байгаа техникэ зэбсэгүүдтэ, таряашад, малшадай мэргэжэл шадабарида, аха дүү республикануудай бэе бэеын туhаламжада түшэглэнэ бшуу. Эдэ бүгэдэ хүдөө ажахын талаар партиин политикын зүб байhые гэршэлнэ, олониитын дунда партиин ябуулhан эмхидхэлэй болон политическэ ехэ хүдэлмэриин аша үрэ мүн.

Саратовска колхозник Михаил Илларионович Китаев гэгшэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневтэ бэшэг бэшэжэ, «Советская Россия» газетэдэ толилуулжа, совет хүнүүдэй hанал бодол болон мэдэрэлые, партиин политикые үнэн зүрхэнhөө дэмжэжэ байhыень сэдьхэл хүдэлгэмэ hайханаар хэлэhэн байна. Нүхэр Китаев үмсын ажалта таряашанай байдалые, илангаяа Поволжидо айхабтар гашуудалта байhан 1921 онине hайн hанана. 1972 ондо эдэ нютагуудта бүри ехэ ган болоо. Гэбэшье, «хүдэлмэришэд болон таряашад хоорондоо хамтаран, мүн ороной бүхы республикануудтай нэгэдэн, манай Коммунис партиин болон Совет правительствын арад зоной байдал тушаа айхабтар ехэ оролдолго гаргадагайнь ашаар байгаалиин эдэ мэтын аюулта зүйлнүүдые амжалтатайгаар гатална...»,— гэжэ үбгэн колхозник бэшэнэ. «Манай колхознигууд ган гасуур жэл болоhондоо мүнөө орйдоошье ядарнагүй, тиин энэ жэлдэ хүсэд хүрэхэ таряа болон овощоор хангагданхай». Совет таряашан хүнүүд тухай оролдолго гаргажа, коллективист хүниие хүмүүжүүлhэнэйнь, колхозно байгуулалтые бэхижүүлхэ тушаа hуларшагүй анхарал хандуулжа, социалис хүдөө ажахые эршэмтэйгээр хүгжөөжэ байhанайнь түлөө манай партида, Центральна Комитедтэ үнэн зүрхэнэй баясхалан хүргэнэ.

Совет эрдэмтэд техническэ дэбжэлтэдэ, ороной экономико болон соёл культура хүгжөөлгэдэ ехэ габьяатай. Научна хүгжэлтын гүн гүнзэгы удха шанартай, түүхэтэ да тохёолдодоггүй асуудалнуудые шиидхээ. Эрдэм ухаан үйлэдбэриин улам ехэ холбоотой болоно, арадай ажахыда шэнжэлхэлын үрэ дүнгые нэбтэрүүлхэ хэрэг түргэдхэгдэнэ.

«Совет эрдэм ухаан наукын олон hалбарида түрүү hуури эзэлнэ. Һүүлэй үедэ үндэр ехэ температуратай плазмын физикэдэ, ядерна физикэдэ ехэ нээлтэнүүд хэгдээ, шэнэ түхэлэй лазернууд бүтээгдээ. Химигүүд ажахыда хэрэгтэй, уридшалан хараалагдаhан шэнжэ шанартай полимернүүдые абаха hайн арга метод зохёогоо. Биологидо газар шэнжэлдэг наукада үнэтэ үрэ дүн туйлагдаа.

Эсэгэ оронноймнай эрдэм ухаан замбуулинай дайдые шэнжэлэлгэдэ элитэ ехэ амжалта туйланхай. Манай замбуулинай технико Наранай системын болон огторгойн түбинүүдэй холын районуудые шэнжэлхэ түгэс зэбсэг боложо, тэрэнэй туhаламжаар холын телефонно-телеграфна холбоо, телевидени бэелүүлхэ асуудалнууд, байгаалиин баялигые шэнжэлхэ болон арадай ажахыда шухала удха шанартай бусад асуудалнууд амжалтатайгаар шиидхэгдэнэ.

Экономикын амжалтанууд, ниитын ажалай бүтээсын ургалта хадаа түсэбэй ёhoop, шууд бэелүүлэгдэжэ байгаа арад зоной байдалые hайжаруулха гэhэн КПСС-эй XXIV съездын табиhан үргэн программа бэелүүлгэдэ бата бэхи үндэhэ hуури боложо үгэнэ.

Гансал 1972 ондо СССР-эй хүдэлмэришэд болон албахаагшадай салин хүлhэнэй фонд 9 миллиард түхэригөөр дээшэлнэ. Энэ жэлдэ врачнуудай, багшанарай болон hургуулиин наhа гүйсөөдүй үхибүүдэй эмхинүүдэй хүмүүжүүлэгшэдэй салин хүлhэн нилээд дээшэлүүлэгдээ. Тусхай дунда hургуулинуудай студентнэр болон hурагшанарай стипендиин хэмжээн ехэ болоо, больницануудай эдеэ хоол, эм домдо ехэ мүнгэн гаргашалагдана. Хэрэглэмжын ниитын фондhоо хүн зоной абадаг түлбэри болон хүнгэлэлтэнүүд жэлэй туршада 4.4 миллиард түхэригөөр ехэ болохо юм.

Урда жэлнүүдэйхидэл адли орон доторнай гэр байрын айхабтар ехэ барилга үргэлжэлhөөр. Энэ жэлдэ 11 миллион гаран хүн шэнэ гэрнүүдтэ нүүн орохо, гэр байраа hайжаруулха байна.

Арад зоной ажабайдал hайжаруулха программа хадаа ажал хүдэлмэриин түлөө түлбэриие ходо дээшэлүүлхэ, хэрэглэмжын ниитын фондhоо абтадаг түлбэри болон хүнгэлэлтэнүүдые дээшэлүүлхэhээ гадна, хүн зоной хэрэглэхэ эд товарнуудые улам ехэ болгожо, хүн зондо ажаhуудалай элдэб туhаламжа үргэдхэхэ гэжэ хараална. Гансал үнгэрhэн жэл болон энэ жэлэй 10 hарын туршада хүнгэн болон эдеэ хоолой промышленностиин hалбаринуудта эдеэ хоолой продукци гаргадаг 270 шахуу шэнэ предприяти ашаглалгада оруулагдажа, мүн 400 предприятида үйлэдбэриин зэбсэг техникэ hайжаруулагдаа; 1.000 гаран шэнэ предприяти баригдана, мүнөө үедэ хүдэлжэ байгаа 3000 шахуу цех, фабрика болон комбинадууд шэнэдхэн хубилгагдана.

Жэл ерэхэ бүри эд товарнууд элбэгжэжэ, хүнэй эрилтые улам ехээр хангана, товарнуудай нэрэ янзань олошоржо, тэдэ ходо шэнэлэгдэнэ. Байгша оной арба hарын туршада гүрэнэй болон кооперативна наймаагаар дамжуулан, 144.6 миллиард түхэригэй промышленна болон эдеэ хоолой товарнууд хүн зондо худалдагдаа. Энэнь 1971 оной тэрэ үеынхидэ орходоо 7 процентээр ехэ. Энээн дотор 9 процент ехээр мяханай продуктнууд, hүнэй продуктнууд 3 процентээр, үндэгэн —14, культурно-ажаhуудалай хэрэглэлэй товарнууд 13 процент ехээр худалдагдаба. Ноябриин 1-нэй байдалаар худалдаа наймаанда болон ниитын эдеэ хоолдо нёдондо жэлэй энэ үеынхидэ орходоо нэгэ миллион тонноор ехэ хартаабха ороо.

Обществын ажана байдалай hайжархатай хамта ажалшадай оюун ухаанай хэрэглэмжэ улам ехэ болоно. Советскэ Союз хадаа хүн зоной олоороо эрдэмтэй болоhон, арадай культурын ехээр хүгжэhэн орон юм. 55 миллион гаран хүн дээдэ, дунда hургуулитай болонхой. Ямаршье гүрэндэ орходоо олон ном, газетэ болон журнал манай орондо гаргагдана. Литература, искусствын ажал ябуулагшад арад зонойнгоо уран hайханай баялигые арьбадхана. Кино, телевидени болон радио совет хүнүүдэй оюун ухаанай ажабайдалда улам ехэ үүргэ дүүргэнэ. Совет засагай жэлнүүдтэ урган хүмүүжэhэн научна болон инженерно-техническэ интеллигенци, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, гэгээрэлэй болон элүүрые хамгаалгын хүдэлмэрилэгшэд өөрынгөө эрдэм бэлигые, эршэ хүсэеэ коммунис байгуулалтада зорюулна. Бүхы аха дүү республикануудай, Советскэ Союзай бүхы үндэhэ яhатанай түлөөлэгшэд олонациональна совет соёл культурын эрдэнидэ өөрынгөө хубита оруулна.

(Үргэлжэлэлынь 2-дохи нюурта).

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Улаан-Үдын Соведүүдэй талмай дээрэ болоhон ажалшадай hайндэрэй жагсаал.
Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

ЛЕНИНЭЙ ПАРТИТАЙ— КОММУНИЗМЫН ИЛАЛТА ТЭЭШЭ!

Кремльдэхи съезднүүдэй ордон соо болоhон баярай заседани

Октябриин hайндэр гээшэ совет арадай бүхы түрүү хүн түрэлтэнэй ажабайдалда агуухэ hайндэр болонхой юм. Нева мүрэн дээгүүр «Аврорын» буудалгын нэрьеhэнhээ хойшо хэдэн олон жэлэй үнгэрбэшье, энэ hайндэртэмнай 1917 оной октябриин дайшалхы, революционно амисхал хододоо элихэн үзэгдэжэ байдаг. Гэбэшье шэнэ баярта hайндэр бүхэн өөрын дабтагдашагүй шэнжэтэй.

Агуухэ Октябриин социалис революциин 55 жэлэй ой ондоо баясхаланта hайндэр—Советскэ Союзай байгуулагдаhаар 50 жэлэй ойтой таhаршагүй холбоотой юм. Агуухэ Октябрь Соведүүдэй ороной арадуудай бодото hайнаар, али бүхы талаараа хүгжэлгэдэ эхи табиhан байна. Ленинскэ национальна политика шууд сэхэ бэелүүлхэ зуураа Коммунис парти түүхэтэ богонихон болзор соо бүхы үндэhэ яhатануудые нэгэн гүрэн дотор нэгэдүүлэн жагсаажа шадаад, мүнөө үеын индустри, ехээр хүгжэнги хүдөө ажахы, түрүү соёл культура байгуулха хэрэгтэ, Коммунис общество байгуулгада эршэ хүсыень зорюулhан байна.

Манай арад зон КПСС-эй XXIV съездын хараалhан замаар партиин хүтэлбэри доро бата найдамтайгаар дабшажа, тон нягтаар жагсанхай. Октябриин 55 жэлэй ойе угтажа, Советскэ Саюзай ойдо бэлэдхэжэ байнхай.

Ноябриин 6-да Кремльдэхи Съезднүүдэй ордон соо ажалшадай депутадуудай Москвагай Соведэй болон Советскэ Союзай Коммунис партиин городской комитедэй баярай заседани болобо. Энэ заседани Агуухэ Октябриин социалис революциин 55 жэлэй ойдо зорюулагдаба. Үйлэдбэриин түрүүшүүл, наука болон соёл культурын ажал ябуулагшад, Совет Армиин, Далайн-сэрэгэй флодой сэрэгшэд, Москва шадарай ажалшад зал соо сугларанхай байба. Мүн гадаадын олон айлшад, дипломадууд байгаа.

Баярай заседанида хабаадагшад нүхэд Л. И. Брежневые, Г. И. Вороновые, В. В. Гришиниие, А. П. Кириленкые, А. Н. Косыгиниие, Ф. Д. Кулаковые, К. Т. Мазуровые, А. Я. Пельшые, Н. В. Подгорные, Д. С. Полянскиие, М. А. Сусловые, А. Н. Шелепиниие, П. Е. Шелестые, Ю. В. Андроповые, П. Н. Демичевые, Б. Н. Пономаревые, М. С. Соломенцевые, Д. Ф. Устиновые, И. В. Капитоновые, К. Ф. Катушевые халуун альга ташалгаар угтана.

Тэрэшэлэн Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшонор, СССР-эй Верховно Соведэй палатануудай түрүүлэгшэнэр, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй гэшүүд, СССР-эй министрнүүд, Коммунис партиин үниэй гэшүүд, ниислэл хотын советскэ, партийна болон олониитын организацинуудай түлөөлэгшэнэр, сэрэгэй начальнигууд, СССР-эй летчик-космонавтнууд, городой суута хүнүүд президиумдэ hуулсаа.

Моссоведэй исполкомой түрүүлэгшэ В. Ф. Промыслов баярай заседани нээгээ.

Советскэ Союзай гүрэнэй гимн зал соо зэдэлээ.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо, К. Т. Мазуров сугларагшадта халуунаар угтагдан, элидхэл хэhэн байна.

Баярай заседани түгэсэбэ. Манай Эхэ ороной гүрэнэй гимн дахин гүйсэдхэгдэнэ.

(ТАСС).

Литературын, искусствын ба архитектурын талаар 1972 оной СССР-эй гүрэнэй шангуудые олгохо тухай

КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоол

КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет литературын, искусствын ба архитектурын талаар СССР-эй Ленинскэ ба Гүрэнэй шангуудые олгохо СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи комитедэй дурадхалые хаража үзөөд, 1972 оной СССР-эй Гүрэнэй шангуудые иимэ хүнүүдтэ олгохо гэжэ тогтообо:

1. **Албергс** Балдис Карловичта, Латвиин ССР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша, скульптор, **Дриба** Дзинтарс Яновичта, архитектор, **Лусис-Гринберг** Гунарс Рудольфовичто, архитектор, — латыш улаан стрелогуудта зорюулжа Ригэ хотодо нээгдэhэн музей-памятнигай түлөө.

2. **Алескеров** Ганифа Алискендеровичтэ, Азербайджанай ССР-эй габьяата барилгашан, архитектор, **Гусейнов** Алескер Нур али оглыдо, архитектор, **Зейналов** Ибрагим Исмаил оглыдо, скульптор, **Мамедов** Ниджат Мир Юсиф оглыдо (наhа бараhан хойнонь), скульптор, — Бакугай 26 комиссарай дурасхаалда зорюулжа Баку хотодо бодхоогдоhон хүшөөнүүдэй түлөө.

3. **Аликов** Юрий Ивановичта, сценаринуудай автор, **Соболев** Феликс Михайловичта, Украинын ССР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша, режиссер, **Прядкин** Леонид Федоровичто, оператор — Научно-популярна фильмүүдэй Киевскэ киностудиин буулган табиhан «Амитадай хэлэн», «Амитад шэбшэн бододог гү?» гэhэн научно-популярна фильмүүдэй түлөө.

4. **Бабаджан** Рамзда (**Бабаджанов** Рамз Насыровичта), уран зохёолшо,— «Амиды уhан» гэжэ поэмын түлөө.

5. **Ефимов** Борис Ефимовичтэ, СССР-эй арадай уран зурааша — 1970—1971 онуудай политическэ плакадууд ба карикатурануудай түлөө.

6. **Карим** Мустада (**Каримов** Мустафа Сафичта), Башкирай арадай поэт, — «Он жэлнүүдэй үнгэрhэн хойно» гэжэ шүлэгүүдэй номой түлөө.

7. **Курбет** Владимир Козьмовичто, Молдавиин ССР-эй арадай артист, ансамблиин уран hайханай хүтэлбэрилэгшэ ба ахамад балетмейстер, **Усач** Татьяна Давыдовнада, Молдавиин ССР-эй арадай артистка, баледэй солистка, **Фурника** Иван Дмитриевичтэ, Молдавиин ССР-эй арадай артист, баледэй солист, **Филипчук** Борис Васильевичта, Молдавиин ССР-эй габьяата артист, баледэй солист, — Молдавиин ССР-эй гүрэнэй ансамблиин «Жок» гэжэ арадай хатарай габьяата коллективэй 1970—1971 онуудай концертнэ программын түлөө.

8. **Равенских** (Ровенских) Борис Ивановичта, СССР-эй арадай артист, режиссер, **Шапорин** Василий Георгиевичто (Юрьевичтэ), уран зурааша, **Локтев** Алексей Васильевичта, РСФСР-эй габьяата артист, Павел Корчагинай рольдо наадагша,— Москвагай А. С. Пушкинай нэрэмжэтэ драмын театрта табигдаhан «Драмын дуун» гэжэ зүжэгэй түлөө.

9. **Сац** Наталья Ильиничнада, РСФСР-эй арадай артистка, режиссер — Московско үхибүүдэй гүрэнэй хүгжэмтэ театрта табигдаhан «Три толстяка», «Мальчик-великан», «Сестры» гэжэ зүжэгүүдэй түлөө. (Үхибүүдтэ зорюулhан литература ба искусствын зохёолнуудай түлөө).

10. **Шварц** Рейм Юлиан Льеовичто, архитектор, авторска коллективэй хүтэлбэрилэгшэ, **Эдемская** Валентина Яковлевнада, архитектор, **Топилин** Николай Васильевичтэ, инженер-конструктор, **Карпов** Петр Устиновичта, РСФСР-эй габьяата барилгашан, инженер-барилгашан, —Сочи хотодохи циркын байшангай архитектурын түлөө.

11. **Щедрин** Родион Константиновичта, РСФСР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша, композитор,— «Ленин арадай зүрхэ сэдьхэл соо» гэжэ ораториин, «Гансашье инагнал бэшэ» гэжэ оперой түлөө (хүгжэмэй-сценическэ талаар дахин заhагдаhан).

КПСС-эй Центральна Комитедэй Секретарь
Л. БРЕЖНЕВ.
ССР Союзай Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ
А. КОСЫГИН.

ОКТЯБРИИН ЗАМААР—КОММУНИЗМЫН ИЛАЛТА ТЭЭШ

Нүхэр К. Т. МАЗУРОВАЙ хэhэн элидхэлэй үргэлжэлэл

(Үргэлжэлэл. Эхиннинь 1-дэхи нюурта).

Экономико болон соёл культура хүгжөөлгэдэ, ажалшадай байдал hайжаруулгада туйлаhан амжалтануудаараа бидэ омогорхонобди. Эдэ бүхы амжалтанууднай парти болон арад зоной зориг хүсэлэлэй, олон миллион ажалшадай оюун бэлиг болон ажал хүдэлмэриин бэелэл мүн.

КПСС-эй XXIV съездын хараа бодолнууд хүн бүхэнэй нангин хэрэг гэжэ совет хүнүүдэй тоолодог байhые гэршэлhэн шэнэ шэнэ баримтанууд үдэр бүри үзэгдэнэ. Совет хүнүүд чэн габьяатайгаар ажаллан, социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэдээ, өөрынгөө уялгануудта ушар ёhо мэдэнгээр, ухаансараар хандадаг байhанаа, юhэдэхи табан жэлэй түсэбые амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө эрхэтэдэй оролдолго гаргажа, манай Эхэ ороной түгэс хүсые саашадань бэхижүүлхэ тухай оролдожо байhанаа харуулна.

Ажахын жэлые амжалтатайгаар түгэсхэхэ гээшэ мүнөө гол зорилго болоно. Табан жэлэй хоёрдохи жэлэй эсэстэ арадай ажахын бүхы hалбари, звенонуудай эмхи гуримтай хүдэлмэри илангаяа ехэ удха шанартай болоно. Промышленна предприяти болон барилгын организацинуудай коллективүүд үйлэдбэри болон барилгын талаар гүрэнэй түсэбые заатагүй дүүргэхэ, үйлэдбэриин хүсые түргэнөөр ехэдхэхэ, мүн технологи нарижуулхын, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхын, үйлэдбэриин ашаг үрые hайжаруулхын тулада бии байhан арга боломжонуудые бүри дүүрэнээр хэрэглэхэ ёhотой. Электроэнерги болон түлишэ, түүхэй эд болон материалнуудые ээзэн бусаар гаргашалдаг ябадалнуудтай эбсэжэ болохогүй. КПСС-эй ЦК болон Совет правительство алмалта арьбалалта хододоо хэжэ байха гэжэ эринэ, юундэб гэхэдэ, энэ манай түсэбүүдые дүүргэхэдэ ехэ туhа болоно бшуу. Хүдэлмэриин hуури бүхэндэ эгээн бага ажал болон саг гаргажа, hайн шанартай продукци ехээр абадаг байха шухала.

Парти болон гүрэмнай хүдөө ажахын асуудалнуудта саашадаашье онсо анхарал хандуулдаг байха юм. Колхоз, совхозуудай материально-техническэ баазые улам нэтэрүүгээр бэхижүүлхэ, комплексно оньhожоруулга нэбтэрүүлхэ, газар hайжаруулха ажал үргэдхэхэ, хүдөө ажахые минеральна үтэгжүүлгэ болон химикадуудаар улам ехээр хангаха, эгээн шэнэ технологи түргэнөөр эзэмшэхэ, үйлэдбэри хүтэлбэрилгые нарижуулха, үндэр бүтээсэтэй ажалые али болохоор урмашуулха шухала. Манай партиин зохёон найруулhан, хүдөө ажахые улам эршэдхэхэ гэhэн удаан сагай, комплексно программа хадаа бүгэдэ арадай хэрэг боложо, ажабайдалда шууд бэелүүлэгдэхэ байна.

Мүнөө үедэ хүдөөгэй партийна организацинууд, колхознигууд болон совхозой хүдэлмэрилэгшэд ажахын ажал ябуулгын үрэ дүнгые али бүхы талаhаань шэнжэлнэ, олоhон дүй дүршэлөө согсолно, хүдөө ажахын үйлэдбэриин аша үрые дээшэлүүлхэ, малай үбэлжэлгые эмхитэйгээр үнгэргэхэ, 1973 ондо үндэр ургаса абаха, табан жэлэй даалгабаринуудые амжалтатайгаар бэелүүлхэ шэглэлтэй шэнэ хэмжээ ябуулгануудые зохёон хараална.

Нүхэдүүд! Социалис обществын саашанхи хүгжэлтэ, коммунизмын материально-техническэ үндэhэ hуури байгуулга экономикые хүтэлбэрилгэhөө нилээд ехээр дулдыдаха байна. Экономикые хүтэлбэрилгэ «Революциин hүүлээр табигдаhан бүхы зорилгонууд соohоо эгээн лэ орёо, эгээн лэ ехээр үүсхэл гарган дүүргэхэ зорилго болоно гээшэ ха. Эндэ, мүн нийтын ажабайдалай бусадшье hалбаринуудта саашадаа hанаашалга гаргалтагүй болоhон эсэсэй шиидхэбэринүүд үнэндөө байхагүй. Экономико хадаа орёо нарин hалбари болоно. Тэрэнэй хүгжэлтэhөө уламжалан шэнэ асуудалнууд хододоо гаража байдаг», гээд нүхэр Л. И. Брежнев В. И. Ленинэй түрэhөөр 100 жэлэй ойдо зорюулагдаhан баярай заседани дээрэ элидхэл хэхэдээ тэмдэглээ hэн.

Нийтын ажалай бүтээсын ургалта манай бүхы ажахын ябуулгые сэгнэхэ гол хэмжүүр болоно. Имагтал энэ үрэ дүнгөөр бидэнэр үйлэдбэриин техникээр хангагдаса тухай, экономическа байгуулалтын түсэбүүдые дүүргэлгэдэ хүдэлмэрилэгшэ, коллектив, hалбари бүхэнэй оруулдаг туhа нэмэри тухай, ажахые хүтэлбэрилгын ашаг үрэ тухай бидэнэр зүб сэгнэлтэ үгэжэ шадаха байнабди.

Промышленностьда ажалладаг нэгэ хүдэлмэрилэгшэ бүхэндэ абажа үзэбэл, юhэдэхи табан жэлэй үнгэрhэн үе соо ажалай бүтээсэ 12 процентээр, прибор бүтээлгын, автомобильна, нефтехимическэ, нүүрhэнэй ба химическэ гэхэ зэргын hалбаринуудта бүри ехээр дээшэлээ. Гэбэшье арадай ажахын бүхы hалбаринуудта тэрэниие саашадань дээшэлүүлхэ арга боломжо үнэхөөрөөл угаа ехэ. Эндэ шиидхэхы арга нүхэсэлнүүдэй нэгэн гэхэдэ, хүнэй ушар ёhо hайнаар мэдэлгэ, тэрэнэй ажалдаа хандалга, мэргэжэл шадабаринь, хүдэлмэришэдэй уялгаяа гүнзэгыгөөр ойлголго болоно.

Энээн тухай Ленинградай «Рабочий» гэжэ фабрикын бүд нэхэгшэ Екатерина Яковлевна Демидова «Известия» газетэдэ иигэжэ бэшэhэн байна:

«Мүнөө маанад, хүдэлмэришэн бүхэн өөрын, табан жэлэй түсэбтэйбди. Бидэнэрэй мэргэжэл шадабари, дүй дүршэл, мүн маанадhаа фабрикын хүлеэжэ байhан юумэнүүд түсэб соо бултадаа хараада абтанхай. Манай цех, мүн бүхы предприяти табан жэлэй түсэбтэй. Жэшээлхэдэ, манай гол түсэбые, гүрэнэй табан жэлэй түсэбые би, хүдэлмэришэн хүн дүүргэжэ эхилхэб, тэрэниие би түгэсхэхэб гэжэ тоолоноб. Тиимэ болохолоороо, хэр хүсэд, хэды шэнээн, ямар шанартай туhа нэмэри тэрэнэй оруулжа шадаха байhаниинь маанадhаа бултанhаамнай дулдыдаха байна. Харин «бултанhаа» гээшэ хүн бүхэнhөө гэhэн удхатай. Намhаа, шамhаа, манай нүхэдhөө гэhэн удхатай...»

Нүхэр Демидова хэлэhэн үгэдөө хүрэнэ. Тэрэнэй ажал хүдэлмэри коммунис ёhоор ушар мэдэлгын, манай общество дотор ажалшан хүнэй угаа ехэ үүргэтэй байлгые зүбөөр ойлголгын жэшээ боложо үгэнэ.

Өөртөө, суг ажалладаг нүхэдтөө эрилтэ сэхэтэйгээр хандаха, журамтай, эмхи гуримтай байха гээшэ арадай ажахын шухалын шухала зорилготой ба эрхим hайн шанартай продукци гаргахын түлөө тэмсэлтэй сэхэ холбоотой. Бүтээгдэhэн юумэнүүдэй шанар үйлэдбэриин техническэ, эмхидхэлэй ба экономическа эрхэ байдалhаа гадна, мүн хүдэлмэрилэгшэдэй мэргэжэл шадабарине, заводой нэрэ хүндын түлөө, фабрикын тэмдэгэй хүндын түлөө харюусалгаяа мэдэрэлгыень харуулжа үгэнэ. Хэрбээ предприяти станогууд болон машинануудые бүтээдэг байгаа hаа, технико-экономическа үрэ дүн гэйнгөө талаар дэлхэйн эрхим hайн түхеэрэлгэнүүдhээ дутуугүйгөөр бүтээхэ, хэрбээ арадай хэрэглэлэй эд бараа гаргадаг байгаа hаань, тэдэнь хүн зоной эгээн лэ олон янзын эрилтэ хэрэглэмжэнүүдтэ тааруу байха ёhотой.

Шанар hайжаруулха асуудал нийтын шэнжэтэй. Тэрэниие шиидхэхын тулада эд бараа эсэслэн бүтээжэ гаргагшад, түүхэй эд, хабсаргагдадаг узелнууд ба детальнуудые, түхеэрэлгэнүүдые, гоёолтын ба хайрсаглан багсалалгын материалнуудые үгэгшэд, мүн эд бараа худалдагшад хамтаараа хүсэлэл оролдолго гаргаха ушартай болоно. Хүдэлмэриин хуби бүхэндэ хүдэлмэришэн бүхэнэй үнэн сэхээр, мэргэжэл шадабаритайгаар ажаллаhанай, технологиин нарийнаар сахиhанай ашаар лэ hайн шанартай эд хэрэгсэлнүүд бүтээгдэжэ болохо байна. Тиихэдээ, эрхим шанартай продукци бүтээжэ гаргахын, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхын тулада техникые нарижуулан hайжаруулха, эгээн лэ түрүү технологическа онол арганууды хэрэглэхэ шухала гэжэ үйлэдбэриие эмхидхэгшэд өөhэдөө мартаха ёhогүй.

Экономическа ба hанал сэдьхэлэй талаар урмашуулгые шадамараар хэрэглэхэ гээшэ энэ талаар өөрынгөө үүргэ дүүргэхэ зэргэтэй. Урмашуулгын элдэб хэмжээнүүдые хэрэглэхэhээ гадна, хүдэлмэриин үрэ дүнгэй түлөө шанга харюусалга — hанал сэдьхэлэй ба материальна харюусалга тогтоохо гээшэ социалис ёhоор ажалаа эрхилхэ онол арга болоно. Энэ гол ёhон бүхы хүдэлмэрилэгшэдтэ, мүн ажахын хүтэлбэрилэгшэдтэ илгадгүй хамаатай байха болоно.

Хүнэй материальна ба оюун бодолой эрилтэ хэрэглэмжэнүүдые социалис общество улам бүри хүсэдөөр хангана. Энэ хадаа ажалша бүхэнэй ба бүхы арадай нэгэн адли хүсэл эрмэлзэлгэтэй байhые харуулна. Социализмын үедэ хүнэй байдал hайжаруулхын, нэрэ хүндыень дээшэлүүлхын тулада Эхэ оронойнгоо аша туhада ажаллаха хэрэгтэй. Обществодо хүнэй улам ехээр эрилтэ хэдэг болохо тудам, хүндэ обществын зүгhөө табигдадаг эрилтэнүүд дээшэлнэ гэжэ совет хүнүүд ойлгоно. Эгээл имэhээ хүнэй хүзүүн дээрэ hуужа өөрынгөө байдал hайжаруулхые эрмэлзэгшэдтэй — хобдог хомхойшуултай, хонжоо наймаашадтай, социалис зөөри үригшэдтэй, залхуу зайгуулнуудтай, совет эрхэтэдэй нэрые хүндэлдэггүй бүхы этэгээдүүдтэй эбсэжэ болохогүй. Манай обществын гол хубинууд бологшо ажалшадай коллективүүд, тэдэнэй нийтын hанамжа, үйлэдбэриин ба политическэ эдэбхи хэшээл, партийна организацинуудай зорилго хүсэнги хүдэлмэри хуушанай үлэгдэлнүүдтэ эсэргүүсэн, коммунис абари заншалай гол ёhонуудые хүсэдөөр батадхахын түлөө тэмсэхэ угаа ехэ хүсэн болоно.

Ороной арадай ажахые хүгжөөхэ түсэбүүдые бэелүүлгэ капитальна барилгадахи ажал хэрэгүүдэй байдалhаа ехээр дулдыдаха болоно. Хамта дээрээ 170 шахуу миллиард үнэтэй гол фонднууд түсэбтэ табан жэлэй түрүүшын хоёр жэл соо ашаглалгада үгтэхэ. Энэ хадаа дайнай урда тээхи бүхы жэлнүүдэй хамтынхиhаа гурба хахад шахуу дахин ехэ байна. 6 миллион киловатт хүсэтэй, дэлхэй дээрэхи угаа томо Красноярска гидроэлектростанци проектээр хараалагдаhанайнгаа ёhоор хүсэдөөр хүдэлжэ ороо. Тольяттидахи Волжско автомобильна завод, металл, минеральна үтэгжүүлгэ, холимог утаhа, машинануудые бүтээдэг шэнэ предприятинууд ашаглалгада үгтөө. Дунда Азидахи эгээн томо Нурекскэ шухаг ГЭС-эй түрүүшын агрегадууд ойрын үдэрнүүдтэ электрын элшэ хүсэ үгэжэ эхилхэ.

Барилгашадай амжалта туйлаhаниинь арсашагүй. Гэбэшье капитальна хүдэлмэридэ hомологдоhон мүнгэ зөөриие бүри ашагтайгаар хэрэглэхэ гээшэ арадай ажахын ехэ арга боломжо байhан зангаараа. Мүнгэ зөөрые сасан тараалгада эсэргүүсэн, барилгануудые бодхохо ба предприятинуудые ашаглалгада үгэхэ болзорнуудые хороохын, дүүргэгдээгүй үлэдэг барилгануудые үсөөрүүлхын, барилгын шанар hайжаруулхын ба өөрын үные хямдаруулхын түлөө эрид шанга тэмсэл саашадань үргэлжэлүүлхэ шухала. Энээниие арадай ажахын бүхы hалбаринуудта, илангаяа арадай хэрэглэлэй эд бараа гаргадаг «Б» бүлэгэй hалбаринуудта туйлаха хэрэгтэй.

Капитальна хүдэлмэридэ мүнгэ hомололгые түсэблэхэдөө ба хэрэглэхэдээ арадай ажахын аша туhа харалгые, нийтэ гүрэнэй аша туhые хүтэлбэри болгохо хэрэгтэй. Тиихэдээ, эмхи зурганайн гаа ба нютагай тала хараха эрмэлзэлгэнүүдтэй тэмсэхэ шухала. Иимэ эрмэлзэлгэнүүд юун дээрэhээ харагданаб гэхэдэ, капитальна барилгада мүнгэ hомолходоо дан шухала бэшэ барилганuудта мүнгэ зорюулна. Барилгын ба предприятинуудые ашаглалгада үгэхэ түсэбүүдые хүсэдөөр дүүргэхын тулада, капитальна хүдэлмэридэ hомологдоhон мүнгэ зөөриин арадай ажахыда ашаяа эгээн лэ ехээр харюулхын тулада барилгын индустриин хүдэлмэрилэгшэдэй, нютагай партийна ба советскэ организацинуудай бүхы юумэ хэхэ байhаниинь сохомтой.

Нийтын ажалай hайнаар эмхидхэгдэhэн байха тудам, үйлэдбэриие хүтэлбэрилгын улам hайнаар табигдаhан байха тудам ажал хүдэлмэри бүри үрэ ехэтэй байхал. Энэ асуудалда КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет тусгаар анхарал хандуулна. Арадай ажахын жэл бүриин, удаан болзорой, hалбариин болон нютаг нютагай, технико-экономическа ба социальна түсэблэлгын научна хэмжээе дээшэлүүлхэ тухай эндэ хамагай түрүүн хэлэгдэнэ. Ажахын-политическэ зорилгонуудые шиидхэлгэд иигэжэ үргэлжэдэнь, гуримтайгаар хандаха шухала болоно.

Орон дотор научна зохихо шэнжэлэлгэнүүд хэгдэнэ, hалбаринуудай ба hалбаринууд хоорондын шэнэ байгууламжанууд, тэрэшэлэн хүтэлбэрилгын онол арганууд бодото хэрэг дээрэ шалгагдана. Гэбэшье хүтэлбэрилгын эгээн эрхим эмхидхэлэй аргашье, мүн хэрэглэгдэдэг боложо байhан электронно-тоололгын техникэ өөhэдөө арадай ажахын асуудалнуудые үрэ ехэтэйгээр шиидхэхэ найдабари боложо шадахагүй юм. Научно-техническэ хубисхалай боложо байhан үедэ абтадаг шиидхэбэринүүдэй зүб байhанай түлөө хүтэлбэрилэгшэдэй харюусалга hулархагүйhөө гадна, харин бүри ехэ болохо байна. Мүнөө үе сагай үйлэдбэриие мүнөөнэй шэнэ онол арганудаар хүтэлбэрилжэ hураха гээшэ манай бүхы кадрнуудай шухала зорилго болоно. Хүтэлбэрилгын теориин ба дүршэлэй асуудалда, мүн шэнэ техникэ нэбтэрүүлхэ асуудалда анхарал дутамагаар табяад байбал, научно-техническэ ба экономическа хүгжэлтые, нийтын ажалай бүтээсэ дээшэлүүлгые удаарууля болохо байна бшуу. Иимэ юумэ бидэнэр гаргаха ёhогүйбди.

Шэнэ шэнэ научна тодорхойлолгонуудые, технологическа түрүү онол арганудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ гээшэ мүнөөнэй эрхэ байдалда түрүүшын ээлжээнэй удха шанартай. Научно-техническэ дэбжэлтын түрүү зэргэдэ ябахын тулада шухала болохо бүхы юумэн: нийтын зөөри болгогдоhон үйлэдбэриин хэрэгсэлнүүд, түсэбтэ ажахы, научна ба үйлэдбэриин хүсэн түгэс үндэhэ hуури, оюун бэлигтэй хүнүүд — эрдэмтэд, инженернүүд, техникүүд, мэргэжэл ехэтэй хүдэлмэришэд манайда бии. Социалис ажахын булюу hайн байлгатай научно-техническэ хубисхалай туйлалтануудые бодотоор холбохо талаар XXIV съездын табиhан зорилгонуудые бидэнэр амжалтатайгаар шиидхэжэ шадахабди, шиидхэхэ ёhотойбди.

Научно-техническэ дэбжэлтые түргэдхэхэ гээшэ захиргаанай хүдэлмэрилэгшэд, эрдэмтэд, мэргэжэлтэд, хүдэлмэришэд болон колхознигуудай хамтын хэрэг болоно. Партийна съездын шиидхэбэринүүдэй ёhоор, бүхы орон дотор, республика гү, али экономическа район, hалбари ба предприяти бүхэндэ экономическа шэнэдхэлгэ бэелүүлэн, үйлэдбэриин коллективүүдэй шахардуушаг түсэбүүдые зохёохоор, шэнэ шэнэ ба эрхим шанартай продукци гаргахаар, научно-техническэ эрхим туйлалтануудые хэрэглэхээр тиимэ экономическа ба эмхидхэлэй эрхэ байдал бэдэрэн олохо, байгуулха, дэмжэхэ ёhотойбди. Энэ зорилгоор экономическа шэнэдхэлгэhээ уламжалан, бии болоhон арга боломжонуудые бүри эдэбхитэйгээр хэрэглэхэ шухала.

Нүхэдүүд! Манай урагшаа дабшаха тудам совет арадай социально-политическэ нэгэдэл бэхижэнэ, обществын гол хүсэн бологшо хүдэлмэришэн ангиин үүргэ дээшэлнэ гэжэ коммунис байгуулалтын бүхы түүхэ арсашагүйгөөр гэршэлэн харуулна. Хамагай түрүүндэ, Коммунис партиин бүхы ажал ябуулгаhаа, тэрэнэй ангиин тала хараhан политика шууд бэелүүлгэhээ, олониитые үдэр бүхэндэ хүтэлбэрилгэhөө энэ жама ёhон харагдана. Парти хадаа хүдэлмэришэн ангиин социалис хүсэл эрмэлзэлгэнүүд ба коммунис үзэл бодолдо үндэhэлэн, обществые нягтаар жагсаана, революционно абари заншалнуудаараа совет хүнүүдые хүмүүжүүлнэ.

Партиин энэ хүдэлмэри гайхамшаг үрэ дүнгүүдые үгэнэ. Коммунизмын хэрэгтэ үнэн сэхэ байлга, ажалай ба политическэ эдэбхи хэшээл, коллективизм, хара амяа хараhан хамаагүй бүхы үзэгдэлнүүдые үзэн ядалга обществын бүхы ажалай хүнүүдэй, бүхы үндэhэ яhанай ба үеын совет хүнүүдэй шэнжэ шанарынь боложо байнхай.

Парти хадаа олон миллион гэшүүдэйнгээ хамтын ухаан бодолоор хүгжэнги социалис обществодо үргэлжэ дээрэнь нүлөөлнэ, тэрэнэй арга боломжые марксистско-ленининскэ ёhоор сэгнэнэ, саашанхи дабшалтын жэнхэни хараа замуудые тодорхойлно. КПСС-эй XXIV съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүд, эдэ шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ талаар тэрэнэй Центральна Комитедэй, бүхы партийна организацинуудай хэжэ байдаг зорилго хүсэнги ажал ябуулга хүдэлмэришэн ангиин, совет арадай политическэ манлай байhан үүргэеэ манай парти нэрэтэй солотойгоор дүүргэнэ гэжэ дахяад гэршэлжэ үгэнэ. Өөртөө угаа ехэ эрилтэтэйгээр хандадаг партимнай гүрэнэй захиргаанай бүхы шатын эмхинүүдтэ, ажалшадай олониитын эмхи зургаануудай хүдэлмэридэ улам бүри ехээр эрилтэ табина.

Октябриин ашаар тогтоhон нийтын байгуулалта хадаа үнэхөөрөөл арадай засагай байгуулалта болоно. Тэрэнэй демократическа шэнжэ шанарынь ажалшадай депутадуудай Соведүүдтэ эгээн лэ эли тодоор бэелнэ гээшэ. Соведүүдэй уялгань угаа олон — бишыхан тосхоной хүн зоной үдэр бүриин эрилтэ хэрэглэмжэ тухай hанаагаа табилгаhаа эхилээд, нийтэ гүрэнэй удха шанартай ехэ асуудалнуудые, тэрэ тоодо байгаалиие хамгаалха асуудалнуудые шиидхэдэг. XXIV съездын заабаринуудай ёhоор Соведүүдэй ажал ябуулга али болохоор эдэбхи үүсхэлтэй болгогдоно, юhэдэхи табан жэлэй түсэбые бодотоор дүүргэхэ талаар тэдэнэй hалбари, хуби бүхэнэй хүдэлмэриин хэмжээн дээшэлнэ! Энээндэ депутадуудай Соведэй байгууламжа тухай hаяхан баталан абтаhан хуули бага бэшээр туhална гээшэ. Энэ хуулиин дүрим заабаринуудые бэелүүлгэ совет демократиие хүгжөөлгэдэ томо алхам боложо үгэхэ, арадай hунгамалнуудай нэрэ хүндэ ба эдэбхи хэшээлые үшөө ехээр дээшэлүүлхэ байна.

Парти хадаа профсоюзууд, комсомол ба олониитын бусад эмхинүүдтэ саг үргэлжэ түшэглэдэг, нийтын хэрэгүүдые шиидхэлгэдэ ажалшадые бүри үргэнөөр хабаадуулхынь, коммунис байгуулалтын зорилгонуудые бэелүүлгэдэ ажалшадай бүри үүсхэлтэйгээр ба эмхитэйгээр хабаадалгадань туhалхын тулада тэдээн тухай оролдолго гаргана.

Парти хадаа большевистскэ шууд сэхэ hанал бодолтой байдагаар коммунистнуудые, бүхы совет хүнүүдые хүмүүжүүлнэ, өөрынгөө ажалай үрэ дүндэ шүүмжэлхы ёhоор хандадаг, туйлаhанаараа hанаагаа амардаггүй, үсэгэлдэрэйхидэ орходоо бүри hайнаар мүнөөдэр хүдэлхые, бүри ехэ юумэ хэхые эрмэлзэдэг байха хэрэгтэ hургана.

Парти хадаа олониитэтэй холбоо барисаагаа эсэшэ сусашагүйгөөр бэхижүүлнэ, хүдэлмэришэн ангиин, колхозно таряашадай, арадай интеллигенциин, манай ороной бүхы нацинууд болон арад үндэhэтэнэй социально-политическэ ба соёл сурталай нэгэдэлые батадхана. Иимэhээл социалис байгуулалта хүсэтэй. Иимэ нэгэдэлтэй дээрэhээ бидэнэр илагдашагүйбди!

II. КПСС-эй XXIV СЪЕЗДЫН УЛАСХООРОНДЫН ХАРАА ШУГАМЫЕ БЭЕЛҮҮЛХЫН ТҮЛӨӨ ТЭМСЭЛ

Эб найрамдалай түлөө, дайнай аюулда эсэргүүгээр эсэшэ сусашагүйгөөр тэмсэхыень, арадуудай социальна ба национальна талаараа сүлөөрхэ хэрэгтэнь бүхы хэмжээгээр туhалжа байхыень манай партида В. И. Ленин захяа hэн.

КПСС-эй XXIV съездын хараа шугам, тэрэнэй зохёоhон эб найрамдалай программа болбол мүнөө үе сагта гадаадын политикын ленинскэ ёhо гуримуудые бодото дээрэнь бэелүүлжэ байhанай гэршэ мүн болоно. Тэрэ программые бэелүүлжэ, партиин Центральна Комитет, Советскэ правительство тодорхой дурадхалнуудые оруулна. Советскэ Союзай гадаадын политическэ ажал ябуулгын эдэбхитэй байhанайнь, социалис оронуудай гадаадын политикын нэгэ үгэ зорилготой байhанайнь ашаар, эб найрадмалда дуратай бүхы түрүү хүсэнүүдэй дэмжэлгын ашаар түгшүүрилтэ байдал hулараа, гүрэнүүд хоорондын харилсаанда амгалан ёhоор зэргэн оршон байха ёhо гурим бүри гүнзэгыгөөр нэбтэрнэ.

Октябриин ойн hайндэрые СССР Союзай байгуулагдаhаар 50 жэлэй ойн урдахана тэмдэглэжэ байхадаа, пролетарска интернационализм болбол совет национально-гүрэнэй байгуулалтаар туршагдажа, социалис хани барисаатай оронуудай хоорондохи харилсаанай хуули ёhон болоо, манай нийтын хүгжэлтын хүсэ ехэтэй эрхэ нүхэсэл болоо гэжэ бидэнэр омогорхон мэдүүлжэ шадаха байнабди.

Шэнэ общество байгуулха, экономическа харилсан туhалалсалгын соведэй гэшүүд болохо гүрэнүүдэй хоорондоо ажахыгаа социалис ёhоор нэгэдүүлхэ түсэб бэелүүлхэ, гадаадынгаа политическэ ажал ябуулгые хоорондоо нягта холбоотойгоор ябуулха хэрэгтэ туйлаhан аха дүү оронуудай амжалта — эдэ бүгэдэ социализмын байдалые бэхижүүлнэ, тэрэнэй уласхоорондын нэрэ хүндые дээшэлүүлнэ. Социализм болбол, дэлхэйн үйлэ хэрэгүүдтэ бүри ехээр, гүнзэгыгөөр нүлөөлнэ.

Совесткэ Союз ба Германиин Федеративна Республика хоёрой хоорондохи договор хүсэндөө ороо. Энэ договор мүн ФРГ ба Польшын Арадай Республикын хоорондохи договор шэнги дайнай hүүлээр тогтоhон Европын гүрэнүүдэй хилэнүүдэй эбдэршэгүй ёhо гуримые баталhан юм. Баруун Берлин тушаа дүрбэн талын хэлсээн баталагдаа. Европодо бата бэхи, аюулгүй байдал хангаха талаар гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаануудай гурим байгуулагдахаар хараалагдана. Германиин Демократическа Республикын ба ФРГ хоёрой хоорондо бээ даанхан, адли тэгшэ эрхэтэн гүрэнүүдэйхи шэнги харилсаае гуримшуулжа дүүргэхэ саг ерээ, тэдэниие Нэгэдэмэл Нацинуудай Организацида абаха, ГДР-ые бүхы гүрэнүүдэй зүгhөө уласхоорондын тэгшэ эрхэтэй гүрэн гэжэ мэдэрхэ хэрэгые түгэсхэхэ, ФРГ ба Чехословаки хоёрой хоорондохи харилсаае гуримшуулха саг ерээ. Баруун Европын хэдэ хэдэн оронуудтай СССР-эй хоёр талын холбоо хүгжөөhэн ушар Европодохи оршон байдалые гуримшуулхада hайн нүлөө үзүүлhэн байна. Хани харилсаанай, тэрэ тоодо политическэ талааршье, hайн үрэ дүн Францитай байгуулhан харилсаанда туйлагдаа. ФРГ-тэй манай байгуулhан харилсаае үндэhөөрнь hайжаруулха тушаа ехэ хүдэлмэри ябуулагдажа байна. Финляндитай, Скандинавиин оронуудтай, Австритай, Италитай, мүн хэдэ хэдэн бусад гүрэнүүдтэй манай харилсаанууд амжалтатайгаар хүгжэнэ.

Мүнөө үе сагта Европо түби дээрэ аюулгүй байдал хангалгада, Европын хани харилсаан тухай hанал бодолые бэелүүлгэдэ нийтэ Европын зүблөөн шухала үүргэ дүүргэхэ юм. Энэ зүблөөе зарлаха тухай энээндэ хабаатай бүхы оронуудай хоорондо хэлсээн баталагданхай.

Энэ зүблөөе амжалтатайгаар үнгэргэлгэ адли тэгшэ эрхын, хамаархагүйн, хүршэ ёhоор ажапуухын үндэhэ hуури дээрэ нийтэевропын хани харилсаа тогтоохо шэнэ арга боломжые бии болгохо юм.

Эгээн дээдын хэмжээн дээрэ болоhон совет-американ хэлсээнүүдэй hүүлээр уласхоорондын оршон байдалые hайжаруулха шэнэ, үргэн ехэ арга боломжонууд нээгдэбэ. Эдэ хэлсээнүүдэй үедэ хоёр оронуудай хоорондохи харилсаае саашадань hайжаруулха үндэhэ hуури табигдажа үгтөө hэн. Хоёр талын хэдэ хэдэн хэлсээнүүд баталагдаа бэлэй. Тиихэ зуураа, али нэгэн бусад гүрэнүүдые хохидуулангүйгөөр иимэ ойлголсолго туйлагдаа юм гэжэ онсолон тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Энэ хэлсээн хадаа СССР ба США-гай арадуудай аша туhада хэрэгтэй байхаhаа гадна, уласхоорондын аюулгүй байдалда аша туhатай юм.

Москвада болоhон хэлсээнүүд адли тэгшэ эрхын, хоёр талын аюулгүй байдалые хараадаа абаhан, хүсэ хэрэглэхэ, мүн тэрэниие хэрэглэхэ гэжэ занаха ябадалhаа арсахын, өөе бэеынгээ аша туhые хүндэлхын ёhо гуримуудые нарин нягтаар сахиhанай ашаар, ондо ондоо социальна байгуулалтатай гүрэнүүдэй амгалан ёhоор зэргэ оршон байха ёhо гуримые уласхоорондын харилсаанда нэбтэрүүлхые оролдоhоной ашаар энэ хэлсээнүүд ашатай туhатай байгаа. Юумые зүбөөр сэгнээд байбал, эгээн орёо уласхоорондын асуудалнуудые шиидхэжэ, hайн, бодото үрэ дүнгүүдые туйлажа болохоор гээд Москвада болоhон хэлсээнүүдэй үрэ дүнгүүд харуулна. Мүнөө гол юумэниинь гэхэдэ, эдэ хэлсээнүүдые шууд сэхээр бэелүүлхэ ябадал болоно.

Манай орон Европо түби дээрэ бата бэхи эб найрамдал, аюулгүй байдал хангахын түлөө шууд сэхээр оролдодог ба оролдоношье. Тэрэнhээ гадна бидэнэр Индитэй, Афганистантай, Бангладеш гэжэ демократическа залуу гүрэнтэй хани барисаанай, харилсаанай нягта холбоо байгуулаанхайбди. Мүн Ирантай, Турцитай, Пакистантай холбоогоо үргэдхэхэ, ябадалые ехэ удха шанартай дээрэ тоолодогбди. Совет-япон харилсаае саашадань бүхы талаар хүгжөөхэ арга бии.

Советскэ Союз Хит
Арадай Республика
илсаагаа hайжаруулые
нэ. hүүлэй үеда Пекин
тэлбэри уласхоорон
шон дээрэ амяарма
байhан байдалаа гар
hэдэжэ, гадаадынгаа
када зарим тэды шэнэ
хэнэ. Зүгөөр тэрэ
кынь эшэ үндэhэн
совет орондо эсэргү
га, дэлхэйн социал
уласхоорондын коммун
дэлөөндэ хоро хүргэхэ
шугам, импери
эсэргүү хүсэнүүдэй
таhалха хараа шуг
болоно. Иимэ ябу
ООН-ой Генеральна А
блейн мүнөөнэй сесси
Хитадай баримталд
бодолоор үшөө дахин
лэгдэнэ. Пекинэй
риин ябуулгануудта
сохилто үгэхэ зүүр
нэр КНР-тэй хари
гуримшуулхые урды
мэтэ оролдонобди.
манай партиин шууд
раа шугам, тэрэ хада
съездээр баталагдаhан
мэhээ хэлбэришэгүй

ООН-ой Генеральна
самблейн мүнөө болон
hан сесси дээрэ Сов
Союзай гаргаhан
хэлые дэлхэйн олониит
шаана. Совет
дэмжэбэл, Нэгэдэмэл
нуудай Организа
дэлхэй дээрэ амгалан
лые бэхижүүлхэ,
хэрэгтэ туhалха hэн.

Уласхоорондын
рилтэ байдалые
хын түлөө эдэб
оролдохо зуураа, КПСС
хэй дээрэхи оршон
зүбөөр сэгнэнэ. Им
стнууд социальна ба
нальна талаараа сү
түлөө арадуудай
мэлзэлгые, тэмсэлые
дуулхые хүсэнэ,
зэбсэг хэрэглэхэhээ
гүй. Баруун зүгэй хар
лэглэлнүүд, нэн түрүү
рикын сэрэгэй-пром
бүлэгүүдые толгой
НАТО-гой милитари
түгшүүрилтэ байдал
ладхааха хэрэгтэ
аргаар hаад хэнэ, бүх
саашадань түргөөр
ябадалые журөөдэнэ.

Эдэ бүгэдэ хадаа
байхые, совет зэбсэг
нүүдые бэхижүүлхые
хана. Эдэ хүсэнүүд
Октябриин туйлал
социалис Эхэ ороной
гүй байдалые бата
хамгаалжа байдаг

Манай орон империа
нуудай ээрхэг тү
ябуулгануудта эсэр
сэлэй гол түшэг тул
мүн гээшэ, «Совет
зай гадаадын полити
социалис, ангиин,
ционалис полити
байна, байхашье юм
нүхэр Л. И. Брежне
hэн. Бидэнэр — уласх
дын түгшүүрилтэ
ларуулха hанал бари
оди, бидэнэр бата
найрамдал байгуулга
дэмжэнэбди. Эгээл
hээ бидэнэр
түримхэй ябуула
эсэргүүгээр, арад
лөөрэлгын тэмсэлые
гэhэн ямаршье
эсэргүүгээр, тэдэнэй
хамааралсаха, тэдэнэй
эбдэхэ ябадалда эсэр
шууд сэхэ тэмсэ
ветскэ Союз США-
хэг түримхэй ябуулга
гүү тэмсэлдэнь Вье
баатар арадта, Лаос
боджын эрэлхэг
патриодуудта бүх
дэмжэлгэ хэлбэри
хэжэ байдаг юм.
аха дүүнэрэймнай
риг, эрэлхэг габьяа,
СССР-эй, мүн бусад
дай зүгhөө хүргэгдэ
hан экономическа,
скэ, сэрэгэй туhалам
хы революционно түрү
бодолтой хүсэнүүдэй
жэ байhан дэмжэлгэ
вьетнам арадта эсэр
периалис ээрхэг
доболгые, баадхаа
дүнгүй болгоо.

Пролетарска инте
нализмын ленинскэ ёhо
муудта үнэн сэхэ бай
ветскэ Союз Америка
хэг түримхэй
эсэргүү, эрхэ сүлөө
даанхай байдалай тө
оронойнгоо хуби
дөө шиидхэхэ эрх
тэмсэлээ амжалтан
дүүргэхэ хэрэгтэнь
арадта саашадаашье
жа байха.

(Түгэсхэлынь 3-дахи нюурта).

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Улаан-Үдын Соведүүдэй талмай дээрэ болоhон ажалшадай hайндэрэй жагсаал.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

...ОКТЯБРИИН ЗАМААР—КОММУНИЗМЫН ИЛАЛТА ТЭЭШЭ

Нүхэр К. Т. МАЗУРОВАЙ хэһэн элидхэлэй түгэсхэл

(Эхиниинь 1-2-дохи нюурта).

...уедэ Вьетнамай ...лые шиидхэхэ талаар ...хой алхамууд хэгдэһэн ... Парижда оолоһон хөө... дээрэ Вьетнамда ...үү США-гай һүжэрөө... болюулха гэһэн ... туйлагдаа һэн. Зү... документдэ хэлсэгдэһэн ... соогоо гар табигдаа... байшоо. Энэ асуудалаар ... талые Советскэ Со... ...уд сэхээр дэмжэнэ. ... правительствын ... оной октябриин 26-най ...лгэ дотор энэ талаар ...май хараа бодол тайл... ...гдажа үгтэһэн юм. ... доро ойрын саг... табигдаха ёһотой гээд ... тоолонобди. Энэ ха... ...етнам ба американ ...удай аша туһада, дэл... бүхы арадуудай аша ту... таарамжатай юм.

...етскэ Союз Израилиин ... политикада эсэргүү ... хэжэ байһан араб ...дай хани нүхэрынь ... юм. Израиль хадаа ...алис хүсэнүүдэй дэм... түшэглэнэ. Эзэмдэ... бүхы араб газар дээрэ... Израилиин сэрэгүүдые ... гаргаха ябадалые саа... ...шье туйлажа байха... Палестинын араб оро... ... хуулита эрхэнүүдые ... эрилтэ табихабди. ...адаа Дүтын зүүн зүгтэ ... сэхэ, бата бэхи эб найрамдал тогтоохо эрхэ нүхэсэл мүн.

Манай орон түрүү араб гүрэнүүдтэй хани барисаанай һайн харилсаа хүгжөөхэ хараа шугамые баримтална. Энээниие Египедэй премьер-министр А. Сидки гэгшын һаяхан Москвада ерэһэн ушар гэршэлнэ. Совет-египет хани барисаан хоёр оронуудай арадуудта, империализмда эсэргүү тэмсэлэй ниитэ хэрэгтэ алба хэнэ. Һүүлэй үедэ Сири ба Иррагтай байгуулһан харилсаанай бүри бэхижээ. Мүн хэдэ хэдэн араб оронуудтай Советскэ Союзай тогтооһон харилсаанууд амжалтатайгаар хүгжэнэ. Совет-араб хани барисаае таһалдуулха гэһэн империалис хүсэнүүдэй, тэдэнэй туһамаршадай һэдэлгэнүүд таһалдана.

Мүнөө жэл — империализмда эсэргүү хүсэнүүдэй фронтые саашадань үргэдхэхэ жэл болоо һэн. Дайн сэрэгэй, арадуудые мүлжэлгын империалис политикада эсэргүү, эб найрамдалай, демократиин, социальна дэбжэлтын түлөө социалис оронуудтай суг хамта хүдэлмэришэн анги, капиталис оронуудай үргэн ехэ демократическа хүсэнүүд, Азин болон Африкын бэеэ даанхай залуу гүрэнүүд, национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй дайшалхы отрядууд, Латиин Америкын түрүү оронууд тэмсэнэ.

Совет хүнүүд Чилиин арадтай һаналаа нэгэдэнги байһанаа, дэмжэжэ байһанаа тодорхойлон мэдүүлнэ. Чилиин арад империализмын һүйдхэлтэ ябуулгануудта, арадай нэгэдэлэй правительствада эсэргүү дотоодын хархисуудай хэдэг һүйдхэлтэ ябуулгануудта харюу үгэнэ, оронойнгоо бэеэ даанхайгаар хүгжэхын, социальна, экономическа үндэһэн шэнэдхэлгын түлөө шууд сэхэ тэмсэл ябуулна.

Капиталай оронуудта ангиин хүсэнүүд бүри ехээр хубааран таһарна. Монополинууд арад олониитын эрхэ ба һуудал байдалдань добтолно. Туйлай ехэ сэрэгэй гаргашанууд, хүдэлмэригүйдэлгэ, үнэ сэнгэй дээшэлхэ ушар, налог ехээр ашаха ябадал гэхэ мэтэнүүд ажалшадай мүр дээрэ тохогдоно. Капитализмын гол зүрилдөөн — ажал капитал хоёрой хоорондохи зүрилдөөн хурсадана. Ангиин тэмсэл хурсадана. Капиталис мүлжэлгэдэ, хархис политикада эсэргүү тэмсэл бүри үргэн, бүри дайшалхы шэнжэтэй боложо байна.

Мүнөө үе сагай революционно хүсэнүүдэй хүсэн түгэс добтолгын оршон байдалда капитализм хадаа шэнэ эрхэ байдалда таараха, мэхэ гохоо гаргаха баатай болоно. Сэрэгэй ба политическэ асуудалаар ангиин тэмсэлэй боложо байһан оршон байдалда империализмын мэхэ гохоо гаргаха арга боломжын бага болохо бүри, үзэл сурталай талаар капитализм ба социализм хоёрой хоорондохи тэмсэл бүри ехээр дэлгэрнэ. Энэ талаар амгалан ёһоор зэргэ оршон байха аргын байдаггүйнь мэдээжэ. Энэ тэмсэлэй гол асуудал гэбэл, мүнөөнэй үе сагта ямар харгы замаар хүгжэлтэ дабшахаб?

Тудажа ерэхэ ерээдүйһөө айха зуураа, буржуази капитализмые гоёохо, шэнэ шэнжэ оруулха гэжэ оролдоно, олониитые мэхэлнэ. Тэдэнэй теоретигүүд, пропагандистнууд капиталис байгуулалтын, ямар бэ даа, нэгэ «шэнэ удхатай болоһон», «шэнэ индустриальна общество», тэрэнһээ байтагай «адли тэгшэ арга боломжын общество» болоһон тухай худал хуурмаг үгэ тараана. Капитализмые социальна үбшэ хабшанһаань сүлөөлхэ эгээн хүсэтэй зэбсэг хадаа гүрэнэй-монополис гурим ба научно-техническэ революци болоно гээд тэдэнэр шашалдана. Наукада харша энэ ойлгомжо бодото байдалтай оройдоошье тааралданагүй. «Индустриальна общество» гэжэ һайрхаһан юумэниинь өөрынгөө зүрилдөөе дабажа шадахагүй байшоо. Тэрэ хадаа социальна эбсэшэгүй зүрилдөөе бүри ехээр бии болгоно.

Буржуазин соёл сурталшадай бүхы номнолгын, теоретическа мэхэ гохонь социальна революци тухай, тэрэниие һүжэрөөхэ тухай ухаан бодолые ажалша олониитын мэдэрэлһээ үгы хэхэ гэһэн гансал шэглэлтэй юм. Зүгөөр монополис капиталай номнолшодой худал номнолоор бэшэ, харин Маркс, Энгельс, Ленинэй тодорхойлһон хуулиин ёһоор дэлхэй хүгжэнэ. Энэ һургаал үнэн сэхэ, ажабайдалаар туршагдаһан юм.

Обществын урагшаа дабшалтын гол хүсэн, мүлжэлгэтэ байгуулалтые үгы хэжэ шадаха ба дэлхэйе шэнэдхэн хубилгаха марксис программые бэелүүлжэ шадаха хүсэн хадаа хүдэлмэришэн анги мүн гэжэ «неокапитализмын» номнолшод һайнаар мэдэнэ. Тиимэл дээрэһээ тэдэнэр хүдэлмэришэн ангиин эмхидхэл ба жагсаалһаа ехээр айдаг, хоротой добтолго хэдэг.

Хүдэлмэришэн анги хадаа революционно эрхэ хүсэеэ «гээгээ» гэһэн шашалдаа, буржуазин социальна захилые дүүргэдэг, коммунизмда эсэргүүсэдэг теоретигүүд дэлгэнэ. Гадна хүдэлмэришэд ба баяшуул, мүлжэгдэжэ байһан ажалшад ба монополистнууд «социальна талаараа суг хүдэлдэг юм» гэжэ баталха һанаатай. Ажалшадай жагсаалые һандаргаха, ангиин тэмсэлдэ дурагүй болгохо, монополинуудай добтолгодо харюусахагүй—энэл даа буржуазин үзэл сурталай номнолшодой политическэ тодорхой зорилгонь. Энэ талаар социал-реформализмын удамаршад, баруунай, «зүүнэй» оппортунистнууд, бүхы янзын ревизионистнууд илангаяа ехэ оролдолго гаргана.

Зүгөөр буржуазин, тэдэнэй номнолшодой хараа бодолые ажабайдал буруушаана. Забастовочно хүдэлөөнэй ургалта, хүдэлмэришэн ангиин политическэ хүмүүжэл, жагсаал болбол тэрэнэй тэмсэхэ зоригоор түгэс байһыень гэршэлнэ. Добтолгошо анги, тэрэнэй коммунис манлай ажалшадые сүлөөлхын түлөө тэмсэлшэ байһан, социальна революциин туг үргэгшэ байһан интернациональна уялгаяа нэрэ хүндэтэйгөөр дүүргэдэг байгаа, дүүргэнэшье.

Империализмда эсэргүү фронтын бүхы отрядуудай нэгэдэлые бэхижүүлгэдэ уласхоорондын коммунис хүдэлөөн түрүү үүргэ дүүргэнэ. Империализмда эсэргүүгээр тэмсэхэдээ, нягта нэгэдэлтэйгээр ажал ябуулгаяа бэелүүлхэ гэһэн коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай 1969 оной уласхоорондын зүблөөнэй хараа бодолой зоригжуулхы хүсэтэй, ашаг үрэ ехэтэй байһыень дэлхэй дээрэ боложо байһан үйлэ хэрэгүүдэй ябаса харуулаа. Мүнөө үе сагай эгээн эдэбхитэй, нүлөө ехэтэй, политическэ хүсэн болохо коммунис хүдэлөөнэй марксистско-ленинскэ үзэл сурталаар зэбсэгжэнги, политическэ талаараа жагсанги байхын түлөө КПСС саашадаашье эсэшэ сусашагүйгөөр тэмсэхэ.

КПСС-эй хэдэг уласхоорондын ажал ябуулгые, партиин Центральна Комитедэй гадаадын политическэ ажалые, үүсхэлые манай ороной бүхы ажалшад халуунаар һайшаана, бүрин дэмжэнэ. Коммунис партиин сэсэ мэргэн политикын ашаар совет хүнүүдэй амгалан ажал найдамтайгаар хамгаалагданхай Коммунизмын замаар урагшаа амжалтатайгаар дабшаха бүхы эрхэ байдал байгуулагданхай. Советскэ Союзай эрэлхэг зоригтой, шууд сэхэ, бодото интернационалис ёһоной политика арадуудай үндэһэн шухала хэрэгтэ аша туһатай юм. Парти болбол гадаадын ленинскэ политическэ хараа шугамые саашадаашье хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлхэ, газар дэлхэй дээрэ эб найрамдалай хэрэгые хэлбэришэгүйгөөр хамгаалжа байха, бүхы ажалшадай эрхэ сүлөөгэй түлөө, зол жаргалай түлөө тэмсэжэ байха юм.

***

Нүхэдүүд! Совет арад Октябриин үзэл суртал‌да үнэн сэхэ юм, тэрэниие оролдосотойгоор, шууд сэхээр бэелүүлжэ байдаг. Мүнөөнэй үе сагай асари ехэ үйлэ хэрэгүүдтэ, арадуудай бэхижэжэ байһан хани барисаанда, түби дэлхэй дээгүүр социализмын илалта түгэсөөр дабшажа байһанда коммунис үзэл сурталай диилдэшэгүй хүсэн харагдана.

Олонациональна совет арад революционно ленинскэ хэрэгэй түлөө түрүү тэмсэлшэ байха түүхын үүргэ дүүргэжэ байһандаа омогорхоно. Тингээд туршагдаһан манлайнь болоһон КПСС-эй зоригжуулхы хүтэлбэри доро коммунизмын замаар бата бэхеэр урагшаа дабшана.

Баатар совет арад мандаха болтогой!

Социализм, коммунизм байгуулхые эмхидхэгшэ Советскэ Союзай Коммунис парти мандаха болтогой!

(Нүхэр К. Т. Мазуровай элидхэл анхаралтайгаар шагнагдан, нэгэнтэ бэшэ альга ташалгаар үдэшэгдөө).

...АНИ БАРИСААТАЙГААР, ОКТЯБРИИН ЗАМААР ДАБШАНАБДИ

УЛААН ТАЛМАЙ ДЭЭРЭ СЭРЭГЭЙ ПАРАД, АЖАЛШАДАЙ ДЕМОНСТРАЦИ БОЛОБО

...ын табадахи Октябрь... ...ай гүрэнэй түүхэдэхи ...иаг ойн — Совет Со... Республиканuудай ...ай байгуулагдаһаар 50 ... ойн гүйсэхын урда Октябриин һайндэр мү... ...лдэ тэмдэглэгдэхэнь. ...С-эй XXIV съездын ...хэбэринүүдые амжал...гаар бэелүүлхын түлөө ... арадай тэмсэл хэхэ ...айгаар энэ ойдо бэлэд...гдэнэ.

...дангүй ороной гол ... дээгүүр сэрэгэй па... хабаадагшад гараха, ...удаань демонстрантнуу... һайндэрэй колонионууд ...лаар ябажа үнгэрхэ. ... Улаан талмай дээрэ ...тухан, имагтал улаан ...ай һэбшээндэ намил... ...гаршаганахань дуулда...

...лай баатарнууд, Моск... завод, фабрикануудай, ...ануудай эрхим хү... Москва шадарай кол... ...хозуудай түрүүшүүл, ... ба соёлой ажал ...ашад, космонавтнууд ...тэ айлшадай трибуна... дээрэ зогсоно. Москва... байдаг. дипломатическа ...ьлгын зургаануудые ...лгошонор, хариин оро... ...аа ерэһэн олон тоото ... мүн лэ эндэ бии. Со... ... оронуудай түлөөлэг... 100 гаран гүрэнэй ... союзууд, хүдэлмэришэд ... залуушуулай, бусад ...үүдэй түлөөлэгшэд, ...удай хоорондын эб най... ...лай ба харилсаа хол... ... түлөө элитэ тэмсэл... Агуухэ Октябриин ...эр тэмдэглэхын тулада ...лдэ ерээ.

...нэй 10 час. Талмай ... нэрьемэ альга ташал...ангаар «Ура!» хашха... болоно. «КПСС-тэ ... — соло!», «Коммунис ...ин ленинскэ Централь... Комитедтэ алдар соло, ... соло!» гэһэн уряа... ...дуулдана. Парти прави...ствын хүтэлбэрилэгшэ... ...москвагайхид, нийслэлэй ... хани халуунаар ... зүрхэнһөө амаршалаа. Л. И. Брежнев, Г. И. ...ов, В. В. Гришин, ... Кириленко, А. Н. Ко..., Ф. Д. Кулаков, К. Т. ...ров, А. Я. Пельше, ... Подгорный, Д. С. По...ский, М. А. Суслов, ... Шелепин, П. Е. Ше..., Ю. В. Андропов, П. Н. ...ев, Б. Н. Пономарёв, ... Соломенцев, Д. Ф. Ус..., И. В. Капитонов, ... Катушев Мавзолейн ... трибуна дээрэ гарана. ...золейн трибунын ба...талын хубида Советскэ ... маршалнууд, элдэб ... сэрэгүүдэй маршал... Совет Армиин ба Да... Сэрэгэй Флодой гене...уд, адмиралнууд гара...гсоно.

...гэй парадта хабаадаг... нягта жагсаалтайгаар, ...гүйгөөр зогсоно. ... — ойн баярай, зуу... парад болохонь.

...ет гүрэнэй бүхы түүхэ ... парадта хабаадагшад ... талмай дээгүүр зуу ... ябажа гарахань. Тү... парад 1918 ондо бо... Тэрээнһээ хойшо ...аншал болонхой. Шэ... ...нга 41 ондошье Моск... ...атарлигаар хамгаалаг... Улаан талмай дээрэхи ... фронт сэхэ ошоһон ... бшуу.

...ремлиин курантнуудай ... абяан дуулдана. ...эй Оборонын министр ...кэ Союзай маршал ... Гречко нээмэл маши... һуугаад, Спасска ... гаража ерэнэ. Ур... парадые команда... ... машина угтан ошоно, Москвагай Ленинэй орденто сэрэгэй гарнизоной командалагша генерал-полковник В. Л. Говоровой рапортые шагнаад, министр сэрэгүүдэй урдуур гүйлгэн гаража, һайндэрөөр дашарамдуулан тэдэниие амаршална.

«Ура!» хашхаралдан сэрэгшэд харюусаа.

Сэрэгүүдэй урдуур ябажа гараһанайнгаа һүүлээр, А. А. Гречко Мавзолейн түбэй талмай дээрэ гараад, үгэ хэлээ.

Нүхэр А. А. ГРЕЧКЫН үгэ

Нүхэд Совет Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй сэрэгшэд!

Советскэ Союзай ажалшад!

Хариин оронуудһаа ерэһэн манай хүндэтэ айлшад!

Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедэй, Совет правительствын зүгһөө тэдэнэй даалгабаряар Таанадые бүгэдэ арадай һайндэртэй — Агуухэ Октябриин социалис революциин табин табан жэлэй ойтой дашарамдуулан амаршалнаб.

Совет Социалис Республиканууда Союзай байгуулагдаһаар 50 жэлэй алдарта ойн болохын урдахануур Агуухэ Октябриин һайндэрые мүнөө жэлдэ манай орон тэмдэглэжэ байна. Сүлөөтэ арадуудай бата бэхи холбоо байгуулһан ба хүгжөөһэн ушар пролетарска интернационализмын, ленинскэ национальна политикын үзэл сурталай агуухэ бата бэхи хүсые бүхы дэлхэй дээрэ харуулна.

Энэ гайхамшаг ойе эрхимээр угтахын тулада манай бүхы союзна республиканууд ажалшад бэлдэжэ байнхай. Коммунис партиие тойрон нягтаар жагсаһан тэдэнэр КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые оролдосотойгоор бэелүүлжэ байна. Юһэдэхи табан жэлэй хоёрдохи жэлэй даалгабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Манай промышленность хурдан түргэнөөр, найдамтайгаар хүгжэнэ, үйлэдбэриин ашаг үрэ ба ажалай бүтээсэ дээшэлнэ. Хүдөөгэй ажалшад сагай уларилай тааруугүй байгаашье һаань, городой зоной эдэбхитэй туһаламжатайгаар ургаын түлөө тэмсэхэдээ шангахан шалгалта нэрэтэй солотойгоор барижа гараа. Арадай ажахын туйлалтануудта үндэһэлэн, совет хүнүүдэй материальна байдал улам ехээр һайжарна, болбосоролынь дээшэлнэ.

Аха дүү социалис оронуудай ажалшад совет арадтай зэргэлэн ябажа дабшана. Социалис байгуулалтын зорилгонууд амжалтатайгаар шиидхэгдэнэ, социалис хани нэгэдэлэй оронуудай экономическа ба өөрыгөө хамгаалха хүсэ шадал бэхижэнэ.

Коммунис парти ба Совет гүрэн ленинскэ гадаадын политическэ хараа шугам шууд сэхээр бэелүүлдэг. Нигэжэ империализмда шанга харюу сохилто үгтэхэтэй хамта, социальна ондо ондоо байгуулалтатай гүрэнүүдэй энхэ тайбанаар зэргэ оршон байха гол ёһонууд зааболь бэелүүлэгдэдэг.

Эзэрхэг түримхэй ба дарлалтын политикада эсэргүүсэн, дайнай гуламтануудые усадхахын, эб найрамдал ба уласхоорондын аюулгүй байдал бэхижүүлхын түлөө Советскэ Союз социализмын аха дүү оронуудтай хамта эдэбхитэйгээр тэмсэнэ. Интернациональна уялгадаа үнэн сэхэ байдаг Советскэ Союз Вьетнамай, түрүү үзэл бодолто араб гүрэнүүдэй, эрхэ сүлөөгэй, национальна бэеэ даанхай байдалай, социальна дэбжэлтын түлөө тэмсэжэ байһан бусад оронуудай арадуудта али бүхы туһаламжа үзүүлдэг байгаа, саашадаашье үзүүлхэ.

Советскэ Союзай, аха дүү социалис гүрэнүүдэй шууд сэхэ, шадамараар бэелүүлэгдэдэг гадаадын политикын, тэрэшэлэн дэлхэй дээрэхи түрүү хүсэнүүдэй эдэбхитэй ябуулгануудай ашаар һүүлэй үедэ уласхоорондын шахардуу шанга байдал зарим зэргээр һуларуулагдаа. Аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар ниитэ Европын зүблөөндэ бэлдэхэдэ, тэрэниие зарлахада таарамжатай эрхэ байдал бии болгогдоо.

Гэбэшье эзэрхэг түримхэй империалис хүсэнүүд дэлхэй дээрэ ябуулга хэһэн зангаараа. Тэдэнэр уласхоорондын шахардуу шанга байдал һуларуулгада, Советскэ Союзай болон бусад социалис оронуудай амгалан ёһоной ямаршье ябуулгануудта нэтэрүүгээр зүрилдэнэ. Индохитадта эшэгүүритэ муухай дай хэнэ, Дүтын Зүүн зүгтэхи бэрхэтэй хэсүү байдалые гуримшуулгые һаатуулна, зэбсэгтэ тулалдаануудые дэбэргээн һүжэрөөнэ. Коммунис парти ба Совет правительство энээнһээ зохихо тобшололнуудые хэнэ, ороной өөрыгөө хамгаалха шадабариие саашадань бэхижүүлхэ талаар шухала хэмжээнүүдые абана.

Эб найрамдалые, манай Эхэ ороной аюулгүй байдалые совет сэрэгшэд — олон арад үндэһэтэнэй совет гүрэнэй бүхы арадуудай түлөөлэгшэд сахин хамгаалжа байдаг. ССР Союзай Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй личнэ состав өөрынгөө дайшалхы ба политическэ бэлэдхэлые оролдосотойгоор дээшэлүүлнэ, мүнөө үе сагай сэрэгэй орёо нарин техникые, тэрэниие хэрэглэхэ онол аргануудые амжалтатайгаар шудална.

Өөрынгөө арадта, Коммунис партида үнэн сэхэ байдаг Совет Арми ба Далайн-Сэрэгэй Флот хододоо дайшалхы зэһэнги бэлэн байдаг. Тэдэнэр хани барисаата социалис гүрэнүүдэй зэбсэгтэ хүсэнүүдтэй хамта өөрынгөө патриотическа ба интернациональна уялгануудые дүүргэхээр хододоо бэлэн байна.

Агуухэ Октябриин социалис революциин табин табан жэлэй ой мандаха болтогой!

Манай хүсэн түгэс Эхэ орон — Совет Социалис Республиканууда Союз мандаха болтогой!

Советскэ Союзай Коммунис партида, тэрэнэй ленинскэ Центральна Комитедтэ алдар соло! Ура!

***

Талмай дээрэ дахяад гурба дахин «Ура!» хашхаралдаан болоо. Артиллерийскэ буудалгануудаар салют үгтөө. Ехэ оркестр Советскэ Союзай гимные гүйсэдхэһэн байна.

Тогтоһон заншалай ёһоор эдир барабанщигууд — Москвагай сэрэгэй-хүгжэмэй һургуулида хүмүүжүүлэгдэгшэд сэрэгэй парадые эхилһэн байна. Удаань М. В. Фрунзиин нэрэмжэтэ Ленинэй орденто улаан тугта, Суворовой орденто академиин һурагшад Улаан талмай дээрэ гарана.

В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ Ленинэй ба Октябриин революциин орденто улаан тугта сэрэгэй-политическэ академидэ һурагшад ябажа гарана. Удаань Ленинэй, Октябриин революциин ба Суворовой орденто Ф. Э. Дзержинскиин нэрэмжэтэ орон доторхи эгээн лэ үнинэй сэрэгэй инженернэ академиин, бусад хэдэн олон академинуудай һурагшад алхалалдан ябаа.

Хара далайн П. С. Нахимовай нэрэмжэтэ далайн-сэрэгэй дээдэ училищиин курсантнууд Мавзолейн урдуур гарана. Тэдэнэй удаа парашютистнууд- десантнигууд, Хилын харуулай Москвагай улаан тугта командна дээдэ училищиин курсантнууд ябажа гарана.

Далайн-Сэрэгэй Флодой омогорхол—далайн пехото, Ф. Э. Дзержинскиин нэрэмжэтэ Ленинэй орденто Улаан тугта дивизиин подразделенинүүд алхалалдаба. Москвагай ба Калининай Суворовско сэрэгэй училищинуудай, Ленинградай Нахимовска училищиин һурагшанарай, Москвагай РСФСР-эй Верховно Соведэй нэрэмжэтэ сэрэгүүдэй дээдэ командна училищиин колонионуудай гарахада трибуна дээрэ байгшад альга ташан угтаа.

Талмай дээрэ моторнуудай нүжэгнээн дуулдана. Таманска гвардейскэ М. И. Калининай нэрэмжэтэ Улаан тугта Суворовой орденто мотострелково дивизиин подразделенинүүд бронетранспортернуудта һуугаад гүйлгэлдөө. Тэдэнэй һүүлээр агаарай-десантна сэрэгүүд гараа. Хойноһоонь Кантемировскэ гвардейскэ Ленинэй орденто танкова дивизиин колонионууд гараба.

Гражданска ба Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнуудай фронтнууд дээрэ дайшалхы ябуулгануудаараа алдаршаһан совет артиллери мавзолейн урдуур гарана.

Түүхын музей тээһээ ПВО-гой ракетнэ сэрэгүүдэй установконууд харагдаба. Мүн Путиловско-Кировскэ гвардейскэ Ленинэй орденто зенитно-ракетнэ полкын подразделенинүүд, оперативно-тактическа ракетэнүүдэй колонионууд, Далайн-Сэрэгэй Флодой баллистическэ ракетэнүүдэй колонно парадта хабаадаа.

Стратегическэ зорилго дүүргэдэг ракетнэ сэрэгүүд парадай түгэсхэлдэ Улаан талмай дээрэ гараба. Элдэб олон янзын ракетэнүүд болон түхеэрэлгэнүүдэй удаа парадай түгэсхэлдэ стратегическэ эгээн лэ ехэ хүсэтэй ракетэнүүд гараа. Тэрэнэй тус бүхэниинь үзэгдөө дуулдаагүй ехэ хүсэтэй ядерна һомонуудые хизаарлашагүй холын газарта ябуулжа, ямаршье түби дээрэ байһан дайсаниие бута сохижо шадаха байна.

Сэрэгэй парад дүүрэбэ. Заншалай ёһоор сэрэгэй нэгэдхэмэл оркестр парадай түгэсхэлдэ ябажа гараа.

Нийслэл хотын предприятинуудай түрүүшүүл трибунануудай урдуур үнгэрнэ. «55-дахи Октябрь» гэжэ бэшээтэй томо ехэ туг тэдэнэй дээгүүр харагдана.

Коммунис партиин хүтэлбэри доро совет арад КПСС-эй XXIV съезд дээрэ абтанхай программаар хараалагдаһан замаар бата найдамтайгаар урагшаа дабшана. «Түрэл партимнай маниие коммунизм тээшэ хүтэлнэ!» гэһэн дүлэтэ үгэнүүд энээниие гэршэлнэ бшуу.

Совет Социалис Республиканууда Союз — һүр хүсэтэ социалис гүрэн, аха дүү арадуудай эбдэршэгүй хани нүхэсэлэй һүлдэ, пролетарска интернационализмын бэелэл мүн. Адли тэгшэ эрхэтэй арадуудай аха дүүгэй хани барисаа ба харилсаа холбооe дэлхэй дээрэ түрүүлэн мандуулһан гүрэн — СССР ленинскэ национальна политикын илан мандаһые гэршэлнэ. Бүхы дэлхэйн түүхэдэхи шэнэ үе сагай — дэлхэйе революционно ёһоор шэнэдхэхэ, капитализмһаа социализмда ороходо үе сагай эхи табигша Октябриин революциин илаһанай ашаар энэ адли тэгшэ хангагдаһан байна.

Юһэдэхи түсэбтэ табан жэлэй даабаринуудые, 1972 оной арадай ажахын түсэбые дүүргэхын түлөө тэмсэлдэ совет арадай туйлаһан асари ехэ амжалтанууд тухай хөөрэһэн транспарантнуудые Улаан талмай дээрэ үнгэрһэн жагсаалда ябагшад барижа ябана. «Түсэбтэ табан жэлые болзорһоонь урид дүүргэе!», «Социалис мүрысөөнэй тугые үндэр дээрэ үргэе!» — гэһэн уряа лозунгнууд Соведүүдэй ороной олон миллион ажалшадай үүсхэл эдэбхиие харуулна.

Һайндэрэй жагсаалда хабаадагшадай үшөө нэгэ колонно талмай дээрэ харагдаба. «СССР-эй ленинскэ гадаадын политика мандаха болтогой!», «Дэлхэйн социалис байгуулалта хүгжэн бэхижэг лэ!», «Социалис харилсаа холбоон — интернационализмын ленинскэ үзэл сурталай бэелэл мүн» — гэһэн уряа лозунг болон транспарантнуудые демонстрантнууд барижа ябана.

Союзна республиканууда тугуудые, гербнүүдые бариһан колонионууд Улаан талмай дээрэ гаража ерэнэ. Жагсаалда ябагшад талмайн тэг дунда «СССР» гэһэн үгэ бэшэнэ. «Эхэ орон тухай дуунай» һүр жабхаланта аялга доро СССР-эй гербтэй, «50» гэһэн тоотой шаар колонно дээгүүр дээшээ дэгдэнэ. «Советскэ Союзай Коммунис партиин ленинскэ Центральна Комитедтэ алдар соло!», «Совет правительствада алдар соло!», «Манай Эхэ орондо алдар соло!» гэһэн юрөөлэй үгэнүүд зэдэлнэ.

Москвагай ажалшадай жагсаал талмай дээрэ гаража ерэнэ, олон мянган хүнһөө бүридэһэн жагсаал Түүхын музейн байшан тээһээ дабшана.

Энэ түсэбтэ табан жэлэй эхинһээ хойшо Москвагай ажалшад 5 мянган түхэлэй электрическэ машина, түмэр зүһэдэг станок, элдэб эд бүдтодо нарин аппарат, элдэб түхэлэй автомобиль ба эдлэл хэрэгсэлнүүдые бүтээн гаргаһан байна. Гол шухала эдлэл хэрэгсэлнүүдые, продукцинуудые бүтээн гаргажа, худалдаха арба һарынгаа түсэбые нийслэл хотын промышленность амжалтатайгаар дүүргээ. Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлһэнэй ашаар даабариһаа гадуур ехэ продукци бүтээн гаргагдаһан байна.

Ойн баярта жэл Москвагай ЗИЛ-эй мэргэжэлтэдтэ илангаяа гайхамшаг юм. Туршалга хэхын тулада тэдэнэр «КамАЗ» түхэлэй долоон машина байгуулаа. Эдэнь хилын саанахи машинануудһаа үлүү һайн юм.

Ленинэй орденто, Октябриин революциин орденто гүрэнэй түрүүшын подшипникова заводой — нийслэл хотын томо ехэ предприятиин түлөөлэгшэд талмай дээгүүр гарана. Слесарьнүүдэй бригадир, Социалис Ажалай Герой С. С. Минаев тэдэнэй дунда ябана. Тэрэ—кадрова хүдэлмэришэн, гүрэнэй элитэ ехэ ажал ябуулагша. Депутат байһан тула РСФСР-эй Верховно Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо. Шэнэ техникын участогай слесарьнүүдэй бригадир, Социалис Ажалай Герой А. В. Викторов — КПСС-эй Центральна Комитедэй гэшүүн мүн лэ энэ жагсаалда ябана.

Байгша ондо сагай уларилай таарамжагүй муу байхадань, партяар хүмүүжүүлэгдэһэн совет хүнэй абари зан улам элеэр харагдаһан байна. 1 миллиардһаа үлүү пүүд орооһо таряа Эхэ оронойнгоо амбаарта хааһан Казахстанай хүдөөгэй ажалшадай туйлай ехэ илалта тухай Агуу Октябриин һайндэрэй урда тээ ороноймнай арад зон мэдэжэ абаа һэн. Алтайн хизаарай таряашад 5 миллионһоо үлүү тонно орооһо гүрэндэ тушаагаа. Белоруссиин, Узбекистанай, Грузиин, Азербайджанай, Литвагай, Молдавиин, Латвиин, Киргизэй, Таджикистанай, Армениин, Туркмениин, Эстониин колхоз, совхозууд СССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойн хүндэлэлдэ абаһан уялгануудаа орооһо таряа ургуулха гүрэнэйнгөө түсэбүүдые дүүргэһэн тухайдаа элидхээ. Барайгар ургуулжа хуряаха түсэбүүдээ РСФСР-эй, Украинын, Узбекистанай, Казахстанай ажалшад дүүргэһэн байна.

...Москвагай комсомолшуудай — хүдэлмэришэд ба таряашадай залуу гвардиин — жагсаал Улаан талмай дээрэ болоһон һайндэрэй демонстрациие түгэсхэбэ. Агуу Октябряар бадараагдаһан амгалан ажалай, эрхэ сүлөөгэй, арадуудай тэгшэ эрхын, аха дүүгэй холбоо барисаанай нангин галые тэдэнэр лэ саашадань үндэр дээрэ үргэн абажа ябаха зэргэтэй.

...Улаан талмай дээрэ болоһон һайндэрэй демонстраци час хахадай турша соо үргэлжэлжэ, парти ба совет арадай, бүхы совет республиканууда ажалшадай аха дүүгэй эбдэршэгүй хани барисаанай, мүн КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые нэрэтэй солотойгоор дүүргэхээр, Ленинэй зааһан замаар коммунизм тээшэ дабшалгада шэнэ ехэ алхам хэхээр совет хүнүүдэй бэлэн байлгын манифестаци боложо үнгэрбэ.

ТАСС-ай корреспондентнүүд М. БАРАТЯНЦ, Б. ГРИЩЕНКО, В. ИЛЬИН, И. НОВИКОВ, В. СЕРОВ гэгшэд Улаан талмай дээрэһээ репортаж хэбэ.

ҺАЙНДЭРЭЙ УУЛЗАЛГА КРЕМЛИИН СЪЕЗДНҮҮДЭЙ ОРДОН СОО БОЛОБО

Агуухэ Октябриин социалис революциин 55 жэлэй ойтой дашарамдуулан, Совет Социалис Республиканууда Союзай правительство ноябриин 7-до уулзалга хэбэ.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүд, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидадууд, КПСС-эй ЦК-гай секретарьнар, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүд, гэшүүндэ кандидадууд, КПСС-эй Центральна шалгалтын комиссиин гэшүүд, партиин ветерануд, СССР-эй ба РСФСР-эй Верховно Соведүүдэй депутадууд, министрнүүд, гүрэнэй комитедүүдэй түрүүлэгшэнэр, Советскэ Союзай ба элдэб түрэлэй сэрэгүүдэй маршалнууд, генералнууд ба адмиралнууд, түбэй зурганuудай, эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд, СССР-эй летчик-космонавтнууд, промышленностиин ба хүдөө ажахын түрүүшүүл, эрдэм наукын, соёл культурын ажал ябуулагшад, совет үргэн олониитын түлөөлэгшэд, сэрэгэй парадта хабаадагшад Кремлиин Съезднүүдэй ордон соо болоһон уулзалгада байлсаба.

Һайндэртэ хабаадалсахаяа хариин оронуудһаа Москва ерэһэн айлшад эндэ байлсаа.

СССР-тэ байдаг дипломатическа түлөөлэлгэтэ эмхинүүдэй толгойлогшонор зал соо байбад.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев сугларагшадта хандан, үгэ хэлэбэ.

Нүхэр Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгэ

Хүндэтэ нүхэдүүд, ханинар!

Хүндэтэ айлшад!

КПСС-эй Центральна Комитедэй, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй даалгабаряар Агуухэ Октябриин социалис революциин 55 жэлэй ойгоор Таанадые үнэн сэдьхэлһээ амаршалнаб. **(Альга ташалга).**

Герой-хото Москвагай ажалшадай демонстрациие мэнэ һаяхан харабабди. Совет ороной бүхы хото городуудта, һуурин тосхонуудта һайндэрэй иимэ жагсаалнууд боложо үнгэрөө. Манай арад урма баяртай, зориг түгэлдэр. Совет хүнүүд илалтануудые туйлан, агуухэ һайндэрөө угтажа байна. КПСС-эй XXIV съездээр хараалагдаһан социально-экономическа хубилалтануудай асари ехэ программа бодото дээрээ амжалтатайгаар бэелжэ байна гэжэ эдэ илалтанууд батаар гэршэлнэ.

Эршэтэ ажалаараа, оюун бэлигээрээ манай социалис Эхэ ороной һүр хүсэ байгуулжа байһан баатарлиг совет хүдэлмэришэн ангида, ажалша таряашадта мүнөөдэр үнэн сэдьхэлһээ баяр баясхалан хүргэнэбди.

Манай социалис Эхэ ороной һалбаран мандахын түлөө эсэшэ сусашагүйгөөр тэмсэдэг эрдэмтэдэй, соёл культурын ажал ябуулагшадай зохёохы ажалые, бүхы арадай интеллигенциин ажалые парти үндэрөөр сэгнэнэ.

Московско гарнизоной сэрэгүүдэй мүнөөдэрэй зуудахи парадта хабаадагшадта, совет хүнүүдэй зохёон байгуулхы амгалан ажалые бата найдамтайгаар сахин хамгаалдаг, манай гүрэнэй хилын ойроо хүртэшэгүй байлгые хангадаг Совет Армиин ба Далайн-Сэрэгэй Флодой шэн зоригто бүхы сэрэгшэдтэ һайндэрэй халуун амаршалгануудые хүргэнэбди. **(Үни удаан үргэлжэлһэн альга ташалга).**

Коммунизмын илан мандахын түлөө тэмсэлдэ манай алдарта залуушуулай эдэбхитэйгээр хабаадалсажа байһандань мүн лэ омогорхонобди. Оронойнгоо ерээдүйн түлөө — социализм байгуулжа байгаа революционно тэмсэлшэдэй үетэндэ эрхим найдамтай халаанай ургажа байһандань сэдьхэлээ хананхайбди.

Агуухэ һайндэрөөр — Совет Социалис Республиканууда Союзай байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойе манай орон угтажа байна. Социализм ба коммунизм байгуулха агуухэ хэрэгтэ манай Эхэ ороной бүхы арадууд ехэ туһа нэмэри хэнэ. Соведүүдэй ороной арадуудай хани барисаан, аха дүүгэй харилсаа холбоон бата бэхи, эбдэршэгүй. Энэ хани барисаанай ашаар манай Эхэ орон коммунис байгуулгын бүхы фронтнуудта гайхамшаг шэнэ амжалтануудые туйлаа. Тиимэһээ Агуухэ Октябриие алдаршуулхадаа, манай ороной бүхы арадуудые, олон үндэһэ яһатаниие, анхарал оролдолгонуудые, зэрхэшээл түбэгүүдые аха дүү ёһоор хубаалдан амжалта, илалтануудые туйлан, нэгэ бүлэ боложо ажаһууха гэһэн тэдэнэй хүсэл эрмэлзэлые алдаршуулнабди.

Хилын саанаһаа ерэһэн хүндэтэ ханинар, хүндэтэ айлшад! Энэ һайндэртөө таанадые хаража байһандаа омог баяртайбди. Дэлхэй дээрэ бата бэхи эб найрамдал байгуулха гэһэн суртал бодолоор хүтэлбэрилэгдэн, социалис хани харилсаата оронуудай холбоо барисаае али бүхы талаарнь бэхижүүлхын түлөө, гүрэнүүдэй ба арадуудай хоорондо амгалан ёһоор ажаһууха ленинскэ ёһо гуримай илан мандахын түлөө, тэдэнэй хани барисаанай ба харилсаа холбооной түлөө шууд сэхээр тэмсэнэ.

Коммунизм байгуулагша — совет арадта алдар соло! **(Үни удаан үргэлжэлһэн альга ташалга).**

Манай бүхы илалтануудые эмхидхэгшэ, зоригжуулагша коммунистнуудай парти мандаха болтогой! **(Үни удаан үргэлжэлһэн алга ташалга).**

Эб найрамдал, арадуудай хоорондохи хани барисаан, харилсаа холбоон бүмбэрсэг дэлхэй дээрэ хододоо мандажа байг лэ!. **Үни удаан үргэлжэлһэн альга ташалга).**

Һайндэрөөр, хүндэтэ совет арад! **(Нэрьемэ, үни удаан үргэлжэлһэн альга ташалга).**

Уулзалга хани халуун, баярай оршон байдалда боложо үнгэрбэ.

Уулзалгада хабаадагшадта һайндэрэй концерт харуулагдаа.

(ТАСС)

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Улаан-Удын Соведүүдэй талмай дээрэ болоһон ажалшадай һайндэрэй жагсаал.
Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

УЛААН ТУГУУДАА НАМИЛЗУУЛАН...

Агууехэ Октябриин революциин 55 жэлэй ойдо зорюулагдан, Улаан-Үдэдэ болоһон ажалшадай демонстраци

Үглөөнэй 9 саг. Һайндэрэйхеэр шэмэглэгдэһэн Улаан-Үдын гудамжаар хүн зон олон. Бүрхэгшэгшье һаань, балай хүйтэн бэшэ. Тэнгэриин бүрхэг шарай хүнүүдэй сэдьхэлэй байдалые хубилгаагүй ха: бултадаа хүхюутэй, шогтой, эндэ тэндэ энеэдэн, бэе бэеэ амаршалһан үгэнүүд соностоно.

Үглөөнэй 9 саг 30 минута. Ажалшадай демонстраци харахаяа уригдаһан хүнүүд, республикын хүтэлбэрилэгшэд Соведүүдэй талмайдахи ендэртэ сугларанхай.

Соведүүдэй талмайшье хүсэдөөр зэһэнхэй. Үндэр баханануудай оройдо Улаан тугууд һэбшээндэ далбана. Ендэрэй хоёр тээгүүр — КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүдэй портредүүд. Правительственнэ ендэрэй тушаа урда оршодог Буряадай геологуудай управлениин байшангай бүхы ханые эзэлһэн мантан томо зурагтай плакат дээрэ урда лозунг бэшээтэй.

Урагшаашье,
хойшоошье хара —
Улаан тугуудай
намилзаан
Улаан бүдүүдтэ
бэшэгдэһэн
Уряа үгэнүүдэй
миралзаан...

Уданшьегүй демонстраци эхилэлгын дохёо үгтэбэ. Городой ажалшадай демонстраци эхилхэ хүндэтэ эрхэдэ хүртэһэн эдир үетэнай — һургуулиин һурагшадай жаргаан талмай дээрэ гаража ерэбэ. Советскэ районой һургуулинуудай һурагшад эгээл түрүүн правительственнэ ендэрэй урдуур гараба. 3-дахи, 1-дэхи, 33-дахи, 2-дохи, 9-дэхи болон бусад һургуулинуудай һурагшад Улаан тугуудые, К. Марксын, Ф. Энгельсын, В. И. Ленинэй, мүн КПСС-эй хүтэлбэрилэгшэдэй дүрэ зурагуудые барид, угаа сортоотойгоор, нэгэ хүн мэтээр алхалалдана. «Советскэ Союзай ардуудай бата бэхи хани нүхэсэл мандаг лэ!», «Манай Совет түрэ Эсэгэ орон, алдаршаа!», «СССР-эй 50 жэл», «КПСС-тэ алдар соло!» гэһэн уряа үгэнүүд тэдэнэй колоннонуудые шэмэглэнэ.

Талмай дээрэ — Октябрьска районой һургуулинуүд, 20-дохи, 35-дахи, 45-дахи, 25-дахи, 29-дэхи, 19-дэхи, 49-дэхи, 50-дахи болон бусад һургуулинуудай һурагшад, багшанар мүн лэ Улаан тугуудые, союзна республиканүүдай тугуудые болон гэрбнүүдые барлад ябана. «Совет багшанарта алдар соло!», «Агуу-ехэ Октябриин 55 жэлэй ой мандаха болтогой», «Пионернүүд ба һурагшад, номоо һайнаар үзэжэ, эрдэм ехэтэй хүнүүд бологты!» гэһэн уряа үгэнүүдэй ендэрһээ соностоходо, хэдэн зуугаад эдир хоолойнууд «У-ра-аа-аа!» гэжэ харюусаха юм. «Ура!» хашхаралдаанай суурян огторгой туласа зэдэлһэн шэнги байгаа бэлэй.

Удаань Железнодорожно районой һургуулиинхид дорьботойгоор алхалалдан, талмай дээрэ гаража ерэбэ. 48-дахи, 40-дэхи, 14-дэхи, 65-дахи, 27-дохи, 13-дахи, 41-дэхи, 6-дахи һургуулиин һурагшад хүхюун шарайтайнууд, баяр баясхалантайгаар «Ура!» хашхаралдан, ендэрэй урдуур һубарин үнгэрнэ.

Һурагшадай дунда — эдир комсомолшууд, пионернүүд. Дүлэнэй бадаржа байһан шэнтеэр улаабхиһан галстугуудые пионернүүдэй үбсүүндэ харахадаа, Владимир Ильич Ленинэй нэрэмжэтэ Пионернүүдэй бүхэсоюзна эмхиин 50 жэлэй һайндэрэй һүр жабхалантайгаар үнгэрһые һанаандаа оруулхаар байгаа һэн. Долоон ехэ шэглэлһээ бүридэһэн «Хододоо бэлэн!» гэһэн маршда хабаадагшадай хэһэн, туйлаһан юумэнүүдэй дүн гаргагдажа, республикымнай, тэрэ тоодо Улаан-Үдын олон һургуулинуудай пионернүүдэй дружина түрүү зэргын солодо хүртөө бэлэй. Байгша оной август һара соо Артегтэ болоһон Пионернүүдэй бүхэсоюзна 5-дахи следтэ хабаадагшад «Хододоо бэлэн!» гэһэн аяншалгын шэнэ программа баталаа һэн.

Һургуулинуудай «ходорһон» хойно техническэ мэргэжэл олгодог һуралсалай училищинуудта һурадаг эдир үетэн талмай дээрэ гаража ерэлэй. Эдэнэр хадаа хүдэлмэришэн ангиин шэнэ халаан болохо юм. Эгээл түрүүлэн индустриально-педагогическа техникумэй һурагшад, багшанар ябана. Удаань 2-дохи, 13-дахи, 9-дэхи, 8-дахи болон бусад ГПТУ-нуудай, авиационно техникумэй һурагшад, тэдэнэй хүмүүжүүлэгшэд ендэрэй урдуур согтой дорюунаар алхалалдан үнгэрнэ. Толгойгоо дээрэ үргэн алхалалдажа ябаһан эдир үетэнине харахадаа, В. В. Маяковскиин мэдээжэ шүлэгэй үгэнүүд һанагдаба:

Хүмүүжүүлэн һургаг лэ
намайе,
Хүдэлмэришэн
болохол һэм
шамайе!..

«Манай зорилго — коммунизм!» гэһэн мантан томо плакадаар шэмэглэгдэһэн машина талмай дээрэ залиханаар гаража ерэбэ. Энэ хадаа Улаан-Үдын Октябрьска районой ажалшадай колонно гаража ерэһэн байба. Жагсаалай манлайда — районой хүтэлбэрилэгшэд, үйлэдбэриин түрүүшүүл, ажалай ветерануд...

Улаан-Үдын нарин сэмбын фабрикын хүдэлмэришэд коммунизмын үндэһэ һуури табигшадай, КПСС-эй хүтэлбэрилэгшэдэй дүрэ зурагуудые, союзна республиканүүдай тугуудые барлад, хүхюун баяртайгаар гэшхэлэлдэнэ. Бүтээһэн зүйлнүүдэйнгээ дээжые тусхай машина дээрэ тодхоһон. Зүб даа, Улаан-Үдэдэ хэгдэһэн сэмбэ яһала холуур суурханхай бшуу. «Алдарта совет хүдэлмэрилэгшэдтэ алдар соло!» гэһэн уряагай ендэрһээ соностоходо, фабрикын хүдэлмэрилэгшэд ямар омогтойгоор «Ура!» хашхаралданаб!

ПОШ фабрика, электрозаһабарилгын завод, мяха-консервын, һүнэй, талханай комбинадууд, Улаан-Үдын кондитерскэ фабрика, Буряадай МДК, барилгын управлени болон бусад предприятинуудай коллективүүд удаа дараалан үнгэржэл байна.

Гэр барилгын комбинадайхидай мантан томо, олон дабхар гэрнүүдэй макет машина дээрэ тодхоод ябахые харахадаа, тэндэ сугларһан хүнүүд альга ташан угтаба. Тиигэжэ хүн зониие гэр байраар хангадаг хүнүүдтэ баяраа мэдүүлбэ бшуу.

Совет хүдэлмэрилэгшэдэй
Соло алдар ехэ даа,
Ажалай жолоо хүдэр
гартаа
Адханхайл даа бүхөөр!

1-дэхи, 7-дохи СМУ-гай, 34-дэхи мостоотрядай коллективүүд, Улаан-Үдын городской автотранспортна предприятиин, заһабарилга-барилгын трестын коллективүүд хойно хойноһоо үнгэржэл байна.

СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин Буряадай филиалай коллективэй хүдэлмэрилэгшэд ендэрэй урдуур гараба. Республиканскэ больницын эмшэд эрдэмтэдэй хойноһоо алхалалдаба.

М. Н. Ербановай нэрэмжэтэ хүдөө ажахын техникумэй студентнэр улаан, ягаан, хүхэ шарнуудые монсолоод, бишыхан тугхануудые намилзуулан, ендэртэ байһан хүнүүдые амаршалжа, «Ильичэй захяануудта үнэн сэхэбди!» гэһэн плакат барид ябаһаниинь гүнзэгы удхатай. Хүдөө ажахын ерээдүйн мэргэжэлтэд эрдэмэй үндэһэ шудалан, Эхэ орондоо, эрдэ зондоо ашаг туһатай хүнүүд болохоёо бэлдэжэ байна бшуу.

Хэлхээ холбооной электротехникумэй, медучилищиин, механико-технологическа техникумэй, тоо бүридхэлэй оньһожоруулгын техникумэй һурагшад болон багшанар хойно хойноһоо һубарина. Ерээдүйн мэргэжэлтэдэй эдир шарайда — баяртай тэмдэг. Совет ардуудай олон ондоо үндэһэ яһатанай хубиин найрамдал тухай, интернационализм тухай болодлоотойгоор хүмүүжүүлэгдэнэ.

Талмай дээрэ — Железнодорожно районой ажалшад. Городой предприятинуудай хоорондо болоһон социалис мүрысөөндэ илаха гараһан прибор-бүтээлгын завод тус районой жагсаалай манлайда ябаа. Товарна продукци үйлэдбэрилгые 30 процентээр, ажалай үйлэдбэрилгын шанарые 20 процентээр дээшэлүүлхэ габьяатай хүдэлмэришэдые харахадаа, яһалашье омогорхомоор.

Соведүүдэй талмай дээрэ — Буряадай түрүүшын гигант гэжэ суурхаһан локомотив-вагон заһабарилгын заводой суута хүдэлмэришэд. Буряадай республикада индустриин хүгжэлтын эхи табиһан энэ завод тухай мэдэхэгүй хүнүүд республика доторнай үгы ёһотой. ЛВРЗ-гэй хүдэлмэришэдэй дунда ажалай түрүүшүүл, урлан нарижуулгын оньһон түлхюур баригшад угаа олон. Тиимэһээ «Ажалай түрүүшүүлдэ, шэнэ юумэ үүсхэгшэдтэ алдар соло!» гэһэн уряа үгэнүүд ендэрһээ хэды дахин соностоо. Тэдэнэй удаа түмэр замай больницын хүдэлмэрилэгшэд талмай дээгүүр үнгэрбэ.

Улаан-Үдын авиационно заводой хүдэлмэришэд өөрынгөө оркестрэй хүгжэм доро согтой дорюунаар алхалалдан үнгэрбэ. Ендэрһээ уряа үгэнүүдэй соностоходо, авиационно заводой хүдэлмэришэд һайндэрэй салют үгэлгөөр харюусаха юм.

Заводой хүдэлмэришэдтэй алхамаа нэгэдүүлэн, авиационно техникумэй һурагшад, багшанар гараба.

«Теплоприбор» гэжэ заводой хүдэлмэришэд баһал хүхюутэйгөөр алхалалдан ерэбэ. Тус заводой бүтээһэн зүйлнүүд дэлхэйн 39 гүрэнүүдтэ эльгээгдэдэг шуу!

Зүүн-Сибириин түмэр замай Улаан-Үдын отделениин хүдэлмэришэд, түмэр замай техникумэй һурагшад, багшанар гараба.

«Зайн галай гэрэлтэй болгогдоһон Россие нюдэндөө харанаб», — гэжэ В. И. Ленинэй хэлэһэн сэсэн үгэнүүдые һанаандаа оруулан, Буряадай энергосистемын хүдэлмэрилэгшэдэй үнгэрхые харабабди. Тэдэнэй хойноһоо 397-дохи, 834-дэхи барилга-хабсаралгын поездүүдай хүдэлмэришэд, инженернүүд, техникүүд гараба. Хирпинсын заводой, «Бурятгражданпроект», «Бурятцелинстрой» гэһэн трестнүүдэй, Буряадай харгы замай управлениин ажалшадай колоннонууд үргэлжэлһээр байгаа һэн.

Улаан-Үдын 1-дэхи педучилищиин, соёл гэгээрэлэй училищиин, Буряадай хүдөө ажахын институдай һурагшад, студентнэр, багшанар гараба.

«Советскэ район» гэһэн гаршагтай машинын гарахалаар, эгээл түрүүлэн, «Электромашина» заводой хүдэлмэришэд талмай дээрэ гараба. Тус завод «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденоор дэмы шагнагдаһан бэлэй. Заводой хүдэлмэришэд тусэбһөө үлүүгөөр 41 электродвигатель, 13 автокран бүтээжэ гаргаһан байна.

Тэдэнэй хойноһоо Улаан-Үдын судна бүтээлгын, оньһожоруулгамаал шэлэй заводой хүдэлмэрилэгшэд ендэрэй урдуур гараба.

Хэлхээ холбооной электротехникумэй, медучилищиин, механико-технологическа техникумэй, тоо бүридхэлэй оньһожоруулгын техникумэй һурагшад ... алхалалдан үнгэрбэ.

Авиаторнууд. Буряадай хэлхээ холбооной, Хүдөө ажахын министерствын хүдэлмэрилэгшэд, геологууд, Нютагай промышленностиин, Хүн зоной эрилтэ хангалтын, Худалдаа найманай министерствынгэй хүдэлмэрилэгшэд ендэрэй урдуур үнгэрнэ.

Буряадай хореографическа училищиин һурагшад, багшанар хүрэжэ ерэбэ. Хүлөө гоёор татан гэшхэлжэ ябаһан эдэ эдиршүүлэй дунда Буряад оронойгоо шэнэ соёлой бэлэгшэд, эрдэм, уран зохёол, хүгжэм, дуу, бүжэгэй мэдээжэ урлагшад үүсэхэ, ургаха бэзэ.

Талмай дээрэ Улаан-Үдын Бүмбэгэр гэһэн дээдэ училищиин, Ленинэй ордэнто оперо болон балеедэй театрай артистнар гараараа даллан, зониие мэндэшэлжэ үнгэрбэ.

Элүүрые хамгаалгын министерствын хүдэлмэрилэгшэдэй хүндэлэлгэ хэлэгдэжэ урда түрүүндэ ендэрһээ соностоо хэлэбэ. Удаашьегүй Улаан-Үдын кооперативна техникумэй, ой модоной техникумэй студентнэр болон багшанар удаа дараалан үнгэрбэ. Эдэ техникумүүдтэ бэлдэгдэһэн мэргэжэлтэд Буряад оронойнай алишье булангда ушаржал. Улаан-Үдын ой модоной техникум юһэдэхи табан жэлэй түрүүшын хоёр жэл соо 812 мэргэжэлтэдые бэлдэжэ гаргаһан байна бшуу. Тэдэнэй удаа Улаан-Үдын индустриальна техникумэй, Улаан-Үдын 2-дохи педучилищиин студентнэр, багшанар гараба.

Зүүн-Сибириин технологическа институдай студентнэрые, багшанарые амаршалһан халуун дүлэтэ үгэнүүдэй соностохолоор, «Ура!» хашхаралдаанууд агаарые һуртэйгөөр дорьбооно.

Буряад ороной түүхэдэ эгээл түрүүшын дээдэ һургуули гэжэ суурхаһан Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институдай коллектив талмай дээрэ гараба. Тус институдта 40 жэлэй туршада 1000-аад багшанар бэлдэгдэһэн байна. Физкультурна факультедэй студентнэр аб адли формонуудтай, урматай дорюунаар алхалалдана. Эндэһээ мэдээжэ спортсменүүд урган гарадаг лэ. Хари хэлэнэй, физико-математикын, түүхэ ба хэлэ бэшэгэй факультедүүдэй студентнэр, багшанар «Ура!» хашхаран, амаршалгын үгэнүүдые хэлэн үнгэрбэ.

Улаан-Үдын ажалшадай демонстраци Улаан тугуудай намилзаан доро эбтэй, эмхитэйгээр үнгэрөө. Тиимэһээ иимэ үгэнүүд толгой соо мүндэлөө бэлэй:

Намарай һэбшээндэ
Намилзаһан тугуудкай
Наранай элшэдэл
Намайе,
шамайе
Наартайгаар дулаасуулна
бэшэ аал!..

Ц. ДОНДОГОИ
манай корр.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР Л. А. АФАНАСЬЕВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭИ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Түрэһөөр 50 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, республикын партийна ба совет эмхи зургаануудта үни удаан саг соо аша туһа ехэтэйгээр хүдэлһэнэйнь түлөө Хяагтын аймагай ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшын орлогшо **Афанасьев** Лазарь Анисимовичые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй** грамотаар шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй
Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.
Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй
Секретарь В. ДУБРОВСКИЙ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1972 оной ноябриин 4.

ЭРДЭМ, ТЕХНИКЫН ТАЛААР 1972 ОНОЙ СССР-эй ГҮРЭНЭЙ ШАНГУУДЫЕ ОЛГОХО ТУХАЙ

КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоол

КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет Эрдэм болон техникын талаар СССР-эй Ленинскэ ба Гүрэнэй шангуудые олгохо СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи комитедэй дурадхалые хаража үзөөд, 1972 оной СССР-эй Гүрэнэй шангуудые иимэ хүнүүдтэ олгохо гэжэ тогтообо:

I. ЭРДЭМ НАУКЫН ТАЛААР

1. **Степанов** Борис Ивановичта, Белоруссиин ССР-эй Наукануудай академиин академик, Белоруссиин ССР-эй Наукануудай академиин физикын институдай директор, хүдэлмэри хүтэлбэрилэгшэ, **Рубинов** Анатолий Николаевичта, лабораторие даагша, **Мостовников** Василий Андреевичтэ, младша научна хүдэлмэрилэгшэ, — физико-математикын эрдэмэй кандидадууд, тус институдай хүдэлмэрилэгшэд.

2. **Тулинов** Анатолий Филипповичтэ, физико-математикын эрдэмэй доктор, М. В. Ломоносовой нэрэмжэтэ Московско гүрэнэй университедэй профессор, хүдэлмэри хүтэлбэрилэгшэ, **Меликов** Юрий Владимировичта, физико-математикын эрдэмэй кандидат, тус университедэй доцент, **Куликаускас** Вацловас Станиславовичта, физико-математикын эрдэмэй кандидат, ахалагша научна хүдэлмэрилэгшэ, **Иферов** Григорий Аркадьевичта, гол инженер, **Похил** Григорий Павловичта, ахалагша инженер, — М. В. Ломоносовой нэрэмжэтэ Московско гүрэнэй университедэй ядерна физикын эрдэм-шэнжэлгын институдай хүдэлмэрилэгшэд, **Пузанов** Арий Александровичта, физико-математикын эрдэмэй кандидат, С. М. Кировэй нэрэмжэтэ Ураалай политехническэ институдай доцент, **Ахметова** Бэла Габдулгалиевнада, физико-математикын эрдэмэй кандидадта, С. М. Кировэй нэрэмжэтэ Казахай гүрэнэй университедэй доцент, **Карамян** Саркис Аршавировичта, физико-математикын эрдэмэй кандидат, ядерна шэнжэлгэнүүдые хэдэг нэгэдхэмэл институдай научна хүдэлмэрилэгшэ.

3. **Барбашин** Евгений Алексеевичтэ, Белоруссиин ССР-эй Наукануудай академиин академик.

4. **Алимарин** Иван Павловичта, академик, лабораторие даагша, **Золотов** Юрий Александровичта, СССР-эй Наукануудай академиин гэшүүн-корреспондент, директорэй орлогшо, **Чупахин** Михаил Сергеевичтэ, техникын эрдэмэй доктор, ахалагша научна хүдэлмэрилэгшэ, **Яковлев** Юрий Всеволодовичто, химиин эрдэмэй кандидат, лабораторие даагшын орлогшо, — СССР-эй Наукануудай академиин В. И. Вернадскиин нэрэмжэтэ геохимиин ба аналитическэ химиин институдай хүдэлмэрилэгшэд, **Горюшина** Валентина Гавриловнада, химиин эрдэмэй кандидат, Шухаг металлай промышленностиин гүрэнэй эрдэм-шэнжэлэлгын ба проектнэ институдай лабораторие даагша, **Недлер** Всеволод Васильевичта, химиин эрдэмэй доктор, тус институдай лабораторие даагша, **Божевольный** Евгений Александровичта, химиин эрдэмэй доктор, химиин реактивуудай ба химиин онсо сэбэр бодосуудай бүхэсоюзна эрдэм-шэнжэлэлгын институдай лабораторие даагша.

5. **Чирков** Николай Михайловичта, химиин эрдэмэй доктор.

6. **Тимофеев** Пётр Петровичто, геолого-минералогиин эрдэмэй доктор, СССР-эй Наукануудай академиин геологиин институдай директорэй орлогшо.

7. **Красильников** Николай Александровичта, СССР-эй Наукануудай академиин гэшүүн-корреспондент, СССР-эй Наукануудай академиин микробиологиин институдай таһагые даагша.

8. **Конрад** Николай Иосифовичто, академик, хүдэлмэри хүтэлбэрилэгшэ, **Неверов** Святослав Витальевичта, филологиин эрдэмэй кандидат, уласхоорондын харилсаанай Московско гүрэнэй институдай доцент, **Попов** Константин Алексеевичтэ, филологиин эрдэмэй доктор, **Сыромятников** Николай Александровичта, филологиин эрдэмэй кандидат, — СССР-эй Наукануудай академиин востоковедениин институдай ахалагша научна хүдэлмэрилэгшэд, **Фельдман-Конрад** Наталья Исаевнада, филологиин эрдэмэй доктор, СССР-эй Уран зохёолшодой холбооной гэшүүн, **Цын** Марианна Самойловнада, Московско востоковедениин урдын институдай ахалагша багша.

9. **Рода** Алексей Андреевичтэ, хүдөө ажахын эрдэмэй доктор, хүрьһэ шэнжэлдэг В. В. Докучаевай нэрэмжэтэ институдай лабораторие даагша.

10. **Солодовников** Владимир Викторовичтэ, техникын эрдэмэй доктор, кафедрые даагша, хүдэлмэри хүтэлбэрилэгшэ, **Попов** Евгений Павловичта, СССР-эй Наукануудай академиин гэшүүн-корреспондент, кафедрые даагша, **Семенов** Виктор Владимировичта, техникын эрдэмэй доктор, доцент, — Н. Э. Бауманай нэрэмжэтэ Московско дээдэ техническэ училищиин хүдэлмэрилэгшэд, **Летов** Александр Михайловичта, СССР-эй Наукануудай академиин гэшүүн-корреспондент, **Уланов** Георгий Михайловичта, техникын эрдэмэй доктор, хүтэлэлгын (автоматикын ба телемеханикын) асуудалнуудые шэнжэлдэг институдай лабораторинуудые даагшад, **Петров** Борис Николаевичта, академик, тус институдай таһагые даагша, **Поспелов** Гермоген Сергеевичтэ, СССР-эй Наукануудай академиин гэшүүн-корреспондент, СССР-эй Наукануудай академиин тоололгын центрэй лабораторие даагша, **Казакевич** Вильям Викторовичтэ, техникын эрдэмэй доктор, Москвагай полиграфическа институдай кафедрые даагша, **Кузин** Лев Тимофеевичтэ, техникын эрдэмэй доктор, Московско инженерно-физическэ институдай кафедрые даагша, **Петров** Вячеслав Вячеславовичта, техникын эрдэмэй доктор, Серго Орджоникидзиин нэрэмжэтэ Московско авиационно институдай кафедрые даагша, **Топчеев** Юрий Ивановичта, техникын эрдэмэй доктор, эрдэм-шэнжэлэлгын институдай хэлтэсэй начальник, **Шаталов** Александр Степановичта, техникын эрдэмэй доктор, Ф. Э. Дзержинскиин нэрэмжэтэ сэрэгэй инженернэ академиин научна консультант.

11. **Ренне** Владимир Тихоновичтэ, техникын эрдэмэй доктор.

II. ТЕХНИКЫН ТАЛААР

1. **Поляков** Валентин Александровичта, медицинын эрдэмэй доктор, врачнарай мэргэжэл дээшэлүүлхэ түбэй институдай кафедрые даагша, **Николаев** Георгий Александровичта, СССР-эй Наукануудай академиин гэшүүн-корреспондент, Н. Э. Бауманай нэрэмжэтэ Московско дээдэ техническэ училищиин кафедрые даагша, — хүдэлмэри хүтэлбэрилэгшэд, **Волков** Мстислав Васильевичта, СССР-эй медицинын эрдэмэй академиин үнэнтэ гэшүүн, Н. Н. Пироговой нэрэмжэтэ травматологиин ба ортопедиин түбэй эрдэм-шэнжэлэлгын институдай директор, **Чемянов** Григорий Георгиевичто, медицинын эрдэмэй кандидат, врачнарай мэргэжэл дээшэлүүлхэ түбэй институдай доцент, **Лощилов** Владимир Ивановичта, техникын эрдэмэй кандидат, Н. Э. Бауманай нэрэмжэтэ Московско дээдэ техническэ училищиин доцент, **Петров** Владимир Ивановичта, медицинын эрдэмэй доктор, И. М. Сеченовэй нэрэмжэтэ Московско 1-дэхи медицинскэ институдай профессор, **Лебедев** Валерий Павловичта, медицинын эрдэмэй кандидат, СССР-эй Наукануудай академиин И. П. Павловай нэрэмжэтэ физиологиин институдай ахалагша научна хүдэлмэрилэгшэ.

2. **Абросимов** Иван Федоровичто, ахамад металлург, **Арсеньев** Ростислав Николаевичта, ахамад инженерэй орлогшо, **Добрынин** Анатолий Михайловичта, директор, **Долецкий** Виталий Алексеевичтэ, ахамад инженер, **Зеленов** Валериан Васильевичта, ахамад конструкторай орлогшо, **Иванов** Алексей Александровичта, директорэй орлогшо, **Комаров** Алексей Дмитриевичтэ, СКБ-гэй ахамад конструктор, **Костерин** Вадим Евгеньевичтэ, техническэ наладчик, **Чернышев** Георгий Дмитриевичтэ, техникын эрдэмэй кандидат, ахамад конструктор, **Щеглов** Юрий Алексеевичтэ, партийна комитедэй секретарь, — Ярославска моторно заводой хүдэлмэрилэгшэд, **Соколов** Лев Геннадьевичта, Ярославска түлишын аппаратурын заводой директор, **Чистозвонов** Сергей Борисовичта, техникын эрдэмэй кандидат, автомобилиин ба автомоторой эрдэм-шэнжэлэлгын түбэй институдай хэлтэсэй хүтэлбэрилэгшэ.

3. **Туполев** Андрей Николаевичта, академик, ОКБ-гэй генеральна конструктор, хүдэлмэри хүтэлбэрилэгшэ, **Иосилович** Исаак Борисовичта, генеральна конструкторай орлогшо, **Селяков** Леонид Леонидовичта, ахамад конструкторай орлогшо, **Вуль** Владимир Михайловичта, техникын эрдэмэй кандидат, гол конструктор, **Николаев** Владимир Прокопьевичто, ахамад инженерэй орлогшо, **Иванов** Борис Сергеевичтэ, бригадын начальник, **Каштанов** Николай Николаевичта, подразделениин начальник, — дурсагдагша ОКБ-гэй хүдэлмэрилэгшэд, **Хохлов** Борис Алексеевичтэ, авиационно заводой директор, **Субботин** Михаил Ивановичта, мотоор бүтээдэг заводой директор, **Беляев** Василий Феодосьевичто, КБ-гэй ахамад конструкторай орлогшо, **Бугаев** Борис Павловичта, граждан авиациин авиаотрядай урдын командир, **Драгунов** Станислав Даниловичта, эрдэм-шэнжэлэлгын институдай гол конструктор.

4. **Юрьев** Михаил Афанасьевичта, директор, **Животовский** Альберт Абрамовичта, ахамад конструктор, техникын эрдэмэй кандидадууд, **Лотович** Георгий Николаевичта, ахамад технолог, **Зиненко** Георгий Даниловичта, СКБ-гэй проектын ахамад конструктор, **Шайдаков** Борис Петровичто, цехэй начальник байһан, — А. А. Ждановай нэрэмжэтэ «Красное Сормово» заводой хүдэлмэрилэгшэд, **Турбин** Виктор Ивановичта, Волгоградай судна бүтээлгын заводой директор, **Грибанов** Юрий Евгеньевичтэ, министерствын Главна управлениин ахамад мэргэжэлтэ, **Покровский** Дмитрий Дмитриевичтэ, министерствын управлениин начальник, **Хотькин** Леонид Лазаревичта, **Петров** Александр Васильевичта, теплоходуудай капитанууд, **Ильин** Александр Петровичто, танкерай капитан, **Успенский** Виктор Львовичто, Волго-Донско мүрэнэй пароходствын начальник.

5. **Носов** Юрий Романовичта, техникын эрдэмэй доктор, эрдэм-шэнжэлгын институдай лабораториин начальник, хүдэлмэри хүтэлбэрилэгшэ, **Гитцевич** Александр Борисовичта, **Цыбульников** Марк Борисовичта, техникын эрдэмэй кандидадууд, лабораторинуудай начальнигууд, **Круглов** Игорь Ивановичта, техникын эрдэмэй кандидат, ахамад инженер, **Постникова** Нина Васильевнада, гол инженер, **Семкина** Ольга Ивановнада, гол инженер, **Фронк** Станислав Владиславовичта, таһагай начальник, **Марковникова** Любовь Яковлевнада, бюрогой начальник, — тус институдай хүдэлмэрилэгшэд, **Калошкин** Эдуард Петровичто, ахамад инженер, **Фазлеев** Ким Фахрулловичта, заводой таһагай начальнигай орлогшо, — үйлэдбэриин-техническэ нэгэдэлэй хүдэлмэрилэгшэд, **Эпова** Антуанетта Афанасьевнада, полупроводник приборнуудай заводой ОКБ-гэй хэлтэсэй начальник, **Калашников** Сергей Григорьевичто, физико-математикын эрдэмэй доктор, СССР-эй Наукануудай академиин радиотехникын ба электроникын институдай таһагые даагша.

6. **Трухин** Петр Михайловичта, «Карагандауголь» комбинадай начальник, хүдэлмэри хүтэлбэрилэгшэ, **Токмагамбетов** Шугайпек Тулеубековичтэ, ахамад инженер, **Матонин** Петр Кузьмичта, техникын эрдэмэй кандидат, управлениин начальник, — тус комбинадай хүдэлмэрилэгшэд, **Богданов** Василий Николаевичта, «Северная» шахтын нэгэдхэмэл бригадын бригадир, **Гульницкий** Николай Сергеевичтэ, Костенкын нэрэмжэтэ шахтын директор, **Дрижд** Николай Александровичта, техникын эрдэмэй кандидат, Ленинэй нэрэмжэтэ шахтын директор, **Кан** Алексей Никифоровичтэ, «Майкудукская» шахтын участогай начальник, **Карженов** Калимда, «Шаханская» шахтын забойн хүдэлмэришэн, **Мартынов** Яков Ивановичта, «Волынская» шахтын ахамад механик, **Хальфин** Халит-Гали Аскаровичта, «Михайловская» шахтын директор, **Худин** Юрий Людвиговичтэ, техникын эрдэмэй кандидат, Карагандагай нүүрһэнэй эрдэм-шэнжэлэлгын институдай директор, **Мукушев** Майжан Мукушевичта, техникын эрдэмэй кандидат, тус институдай директорэй орлогшо.

7. **Асан-Нури** Абдулла оглыда, техникын эрдэмэй доктор, үрэмдэхэ техникын бүхэсоюзна эрдэм-шэнжэлэлгын институдай директор, **Муравленко** Виктор Ивановичта, Нефтиин ба газай промышленностиин Тюменскэ үйлэдбэриин Главна управлениин начальник, **Сафиуллин** Мидхал Назифулловичта, начальнигай орлогшо, **Гришин** Валентин Георгиевичто, ахамад инженерэй орлогшо, **Крист** Марат Оттовичто, техникын эрдэмэй кандидат, **Воевода** Александр Никифоровичтэ, — таһагуудай начальнигууд, **Коломацкий** Виктор Николаевичта, ахамад механик, — тус управлениин хүдэлмэрилэгшэд, **Исянгулов** Авзалитдин Гизятулловичта, Үрэмдэхэ хүдэлмэри эрхилдэг Урайска управлениин начальник, **Рехвиашвили** Василий Виссарионовичто, Үрэмдэхэ хүдэлмэри эрхилдэг Баруун Сибириин гүрэнэй үйлэдбэриин нэгэдэлэй начальнигай орлогшо, **Сабирзянов** Ахат Кабировичта, тус нэгэдэлэй ахамад инженер, **Калиничук** Василий Григорьевичто, Үрэмдэхэ хүдэлмэри эрхилдэг Стрежевскэ управлениин үрэмдэлгын мастер, **Хлюпин** Валентин Ивановичта, Үрэмдэхэ хүдэлмэри эрхилдэг Нижневартовска управлениин начальник.

8. **Бондаренко** Евгений Степановичта, директор, **Ямпольский** Василий Макаровичта, ахамад конструктор, **Тартаковский** Игорь Константиновичта, техникын эрдэмэй кандидат, КБ-гэй начальник, **Финагин** Петр Михайловичта, техникын эрдэмэй кандидат, бүлэгэй хүтэлбэрилэгшэ, **Ловчиков** Павел Кирилловичтэ, цех... начальник, — хүндэ маши... бүтээдэг Электросталь... заводой хүдэлмэрил... **Полухин** Петр Иванов... техникын эрдэмэй док... Московско буладай ба сп... вуудай институдай кафе... даагша, **Потапов** Иван Н... колаевичта, техникын эр... мэй доктор, тус инстит... профессор, **Дмитриев** ... Дмитриевичтэ, металлур... ческа машина бүтээлгын ... хэсоюзна эрдэм-шэнжэл... гын ба проектно-констр... торска институдай таһ... ахамад конструктор, **Ос...чий** Владимир Яковлеви... техникын эрдэмэй док... машина бүтээлгын бүх... юзна заочно институдай ... федрые даагша, **Дан...** Федор Александрови... Первоуральска новотру... заводой директор, **Белов** Е... гений Александровичта, ... заводой цехэй начальни... орлогшо, **Могилевкин** Ф... ликс Давидовичта, техни... эрдэмэй кандидат, Челяб... ска трубопрокатна заво... цехэй начальник.

9. **Герасимов** Юрий ... димировичта, лаборатор... начальник, **Филатов** Сте... Калиновичта, лаборато... начальнигай орлогшо, **Че...мов** Олег Мстиславови... директор, — техникын ... мэй кандидадууд, **Сид...** Николай Васильевичта, ... мад электрометаллург... Златоустовска металлур... ческа заводой хүдэлмэри... шэд, **Бармотин** Иван П... вичто, техникын эрд... кандидат, авиационно ... риалнуудай бүхэсоюзна ... дэм-шэнжэлэлгын инсти... дай ахалагша научна хүд... мэрилэгшэ, **Тулин** Нико... Алексеевичтэ, техникын эр... мэй кандидат, Челяб... металлургическа заводой ... ректор, **Баканов** Констан... Павловичта, СССР-эй ... металлургиин министе... вын Главна управлениин ... һагай начальнигай орло... **Косырев** Лев Констан... вичта, И. Ф. Тевосянай ... рэмжэтэ «Электросталь» ... водой ахамад инженерэй ... логшо, **Власов** Николай ... кифоровичтэ, техникын ... дэмэй кандидат, хара ... таллнуудые шэнжэл... Уральска институдай ла... раториин начальник, **Ка...ковский** Анатолий Федо... вичто, техникын эрдэ... кандидат, И. П. Бардин... нэрэмжэтэ хара метал... гиин түбэй эрдэм-шэнжэ... гын институдай лабор... риин начальник, **Ойкс** Гр... рий Наумовичта, техни... эрдэмэй доктор, булада... сплавуудай Московско ...ститудай профессор, **Че...** Григорий Иосифовичто, ... никын эрдэмэй канд... Челябинска металлур... эрдэм-шэнжэлэлгын инсти... дай лабораторие даагш...

10. **Анпилов** Алек... Яковлевичта, керамич... хэрэгсэлнүүдые бүтээдэг ... ронежско заводой урдын ... мад инженер, **Белополь...** Маркс Самуиловичта, ... тэсэй хүтэлбэрилэгшэ, ... **реништейн** Пейса Иосифо... то, **Красноусова** Анна С... новнада, лабораторину... хүтэлбэрилэгшэд, **Рокв...** Ефим Лазаревичта, дир... рэй орлогшо, техникын ... дэмэй кандидадууд, ... Адам Бенцовичто, ПКБ-... ахамад конструктор, — ... рилгын керамикын гүрэ... эрдэм-шэнжэлэлгын инс... тудай хүдэлмэрилэгш... **Бильдюкевич** Виктор Л... тьевичто, техникын эрдэ... кандидат, Минскэ барил... материалнуудай комбина... урдын директор, **Потер...ченко** Иван Моисеевичта, ... комбинадай слесарь, **До...кин** Владимир Леонтьеви... Кучинска үнгэлдэг керам... ска материалнуудай ко... надай үйлэдбэриин нач... ник, **Киршенбаум** Яков ... рисовичта, тус комбин... урдын ахамад инже... **Солдатов** Геннадий Анд... вичтэ, техникын эрд... кандидат, Харьковска ... точнэ заводой дирек... **Добужинский** Влад... Ивановичта, СССР-эй ... рилгын материалнуудай ... мышленностиин министе... вын управлениин началь...

11. **Головкин** Ник... Алексеевичтэ, техникын ... дэмэй доктор, Ленингра... холодильна промышле... стиин технологическа инс... тудай кафедрые даагша.

III. ДЭЭДЭ ҺУРГ... ЛИНУУДТА ҮЗЭХЭ УЧ... НИГҮҮДЭЙ ТҮЛӨӨ

Кретович Вацлав Ле... вичто, СССР-эй Наук... дай академиин гэшүүн-... респондент, Московско ... хоолой промышленнос... технологическа инсти... профессор, 1970 онд... хаглагдаһан (5-дахяа ... лэгдэһэн) «Ургамалай ... биохимиин үндэһэ һуури... һэн учебнигэй түлөө.

КПСС-эй Центральна Комитедэй секретарь
Л. БРЕЖНЕВ.

ССР Союзай Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ
А. КОСЫГИН.

Редакторай орлог...
М. Н. НИМАЕВ.

Типография управления по делам издательства, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР Н-02488. Заказ № 1377.